

Γιὰ νὰ μὴ τὸν πιάσνε τὰ μάγια.

Τὸν γαμπρὸ δέκα πέντε μέρες πρὶν παντρευτεῖ δένε στὴ μέση τ' ἓνα κομμάτι πλεμάτι τοῦ ψαριοῦ καὶ λένε :

Ὅταν λυθεῖ τὸ πλεμάτι πὸ τὴν μέση τ'
τότε νὰ τὸν πιάσνε τὰ μάγια.

Νάσαι ἀπὸ πλεμάτι ποῦ πιάνε τὰ σαφοῖδια, τότε καὶ σαράντα μάγια νὰ κάμνε δὲν τὸν πιάνε.

Κουβαλεῖ κλειδωμένη κλειδαριὰ στὴ τσέπη τ' γιὰ μέσα στὸ ζουνάρι καὶ μελετάει.

Ὅταν ἀνοίξ' ἡ κλειδαριὰ
τότε νὰ πιάσνε τὰ μάγια

Ὅλ' ἡ βδομάδα τοῦ γαμπροῦ,

ἢ ἡ Κυριακὴ τῆς νύφης.

Ὅτι καιρὸ κάνει τὴ βδομάδα τῆς χαρᾶς λένε πῶς εἶναι τοῦ γαμπροῦ κι' ὅτι καιρὸ τὴν Κυριακὴ εἶναι τῆς νύφης. Ἄμα βρέχ' τὴν Κυριακὴ λένε πῶς κλαίγ' ἡ νύφη.

Τὴν Πέμπτ' ἀρχίζ' ἡ χαρά· ὁ γαμπρὸς θὰ στείλει τὴν μεγαλύτερη τ' ἀδελφή, γιὰ μιὰ γυναῖκα συγγενικὰ στὴν ἀρραβωνιαστικιά τ' μὲ δῶρα, καθρέφτη ντουβαραστὸ ἢ μεγάλο κατὰ τὶς δυνάμεις του, τᾶσι, χτένι ²⁾ φιλιτσένιο ³⁾, χτένα ⁴⁾ φιλιτσένια, σαποῦνι γιὰ νὰ λουοθῇ κεῖν' κι' οἱ φιλινάδες τῆς, κουκουβέλια ⁵⁾, καὶ σιδερόπετρα γιὰ νὰ βάλῃ στὰ μαλλιά τῆς καὶ γίνε μαῦρα, μισχοσάπουνο, λεβάντα, τρῆς καὶ νὰ τὴν πῆ πῶς τὴν Κυριακὴ θὰ γίν' ἡ χαρὰ καὶ νάσαι ἔτοιμη, ἂν καὶ τᾶχνε πὸ μπροστὰ τὰ λόγια μιλημένα. Μόλις πᾶνε τὰ κουκουβέλια στὴ νύφη τὰ τσακίζε, κυπανίζε καὶ τὴν κόκκινη σιδερόπετρα ποῦ ἔχει χρῶμα ἀγάνωτου μπακιριοῦ καὶ νὰ μουσκεῦνε, μαζύ. Ἡ νύφη τὸ βράδυ θὰ βάλει κινὰ στὰ μαλλιά

1) Λ. Τουρκ. Τοῦ τοίχου.

2) Χτένι πυκνό.

3) Λ. Τ. Ἐλεφαντόδοντο.

4) Χτένι ἀραιό.

5) Καρφοὶ δένδρου, οἰκογενείας κυπαρισσιοῦ.

Εθνομίαι
ἐπιφυλά
Σαραντὶ:

Ἐθνομίαι
τ. Ε! 1934

γιὰ νὰ πιάσνε τὰ κουκουβέλια καὶ βιάσνε πὸ πάνω βάζει μιὰ μικρολαπα-
τοῦσα 1) γιὰ νὰ μὴ λερῶσ' τὸ τουλπάνι πού βάζει πὸ πᾶν'. Τὴν Παρα-
σκευὴ πρῶτ' ἢ νύφ' ἔβαζε τὰ κουκουβέλια καὶ τὸ Σαββάτο λούγουνταν.

Ὁ γαμπρὸς τὸ βράδυ καλεῖ τοὺς πιὸ κοντινοὺς συγγενεῖς του καὶ
τοὺς λέγ' πῶς ἔχ' χαρά. Ὅλοι θὰ στείλνε πὸ ἓνα δᾶρο, πρόβατο, κρασί,
λαχανικά κ' ἄλλα φαγώσιμα, ἀμάξι ξύλα, κεριά.

Ὁ γαμπρὸς κ' ἡ νύφη μπροστὰ πὸ μιὰ βδομάδα νήστευσαν καὶ τὴν
Κυριακὴ πρῶτ' κοινῶνε ὁ καθένας ξέχωρα, ὕστερα ὡς τὸ χρόνο δὲ μετα-
λαβαῖνε δὲν τοὺς τυχαῖν' κοινωνία.

Τὸ προικοκόλεσμα

Τὴν Παρασκευὴ πὸ τὸ μέρος τῆς νύφης μιὰ νέα γυναῖκα συγγενικῶς
θὰ βάλ' τὰ γιορτερὰ ροῦχα καὶ θὰ πάγει νὰ φωνάξ' τὰ συγγενικά κορί-
τσια, τὶς φιλινάδες καὶ τὶς γεινοτοποῦλες νὰ δγιοῦνε καὶ σιάξνε τὴν
προίκα.

Ὁ γαμπρὸς ἔστειλε τὰ παιχιδία 2) στὸ σπῖτ' τῆς νύφης καὶ παίζνε.
Τὰ κορίτσια ἀφοῦ δγιοῦνε τὴν προίκα θὰ τὴ στολίσνε καὶ θὰ σεντο-
νιάσνε 3) τὰ παπλώματα.

Φέρτε βελόνι 4) κίττινο καὶ μακαρὰ κινκάτο 4)
νὰ σεντονιάσμ' τὸ παπλωμα ματ' εἶναι νυφικάτο.

Τὸ μετὰξωτὸ θὰ σεντονιάσνε οἱ πρῶτες ξαδέλφες τοῦ γαμπροῦ καὶ
τῆς νύφης, ὅλ' ὄσ' εἶναι κρεὶ θὰ τὸ ἀσημῶσνε 5). Οἱ φιλινάδες τῆς νύφης θὰ
σεντονιάσνε τὸ σαλένιο 6) καὶ τὸ μπασμαδένιο 7) κ' αὐτὰ θ' ἀσημω-
θοῦνε. Τ' ἀσημώματα μοιράζονται τὰ κορίτσια.

Θὰ γεμίσνε μὲ μαλλιά τὰ στρώματα, τοὺς σιλτέδες, τὶς μαξιλάρες,
τὰ μαξιλάρια.

Ὅταν κόντευεὶ τὸ μεσημέρ' οἱ προικοκαλεσμέν' τοῦ γαμπροῦ μὲ τὰ

1) Ἀγριόχορτο μὲ πλατεῖα μεγάλα φύλλα.

2) Τὴ μουσική, τὴν λένε καὶ λαλήματα καὶ βιολιά.

3) Τὸ ράψιμο τοῦ σεντονιοῦ στὸ πάπλωμα.

4) Μὲ μάγκα King καὶ τοὺς ἔλεγαν κινκάτους, ἦταν ἐγγλέζικοι κ' εἶχαν τὴν
καλλίτερη κλωστή.

5) Θὰ ρ. ζοῦνε παραδες ἀσημένιους, γρόσι, διάρι, (νόμισμα δυὸ γροσιῶ), κάρτο
(πέντε γροσιῶ) ἢ καὶ μετζίτι, (εἴκοσι γροσιῶ).

6) Μάλλινο μὲ σχέδια τοῦ σαλιῦ.

7) Τοῖινο.

παιχνίδια πάνε στὸ σύντεκνο, ἐκεῖ εἶναι κ' οἱ προικοκαλεσμέν' τοῦ σύντεκνου, τὸν πέργνε μὲ δόξα καὶ ὄλοι μαζὺ παγαῖνε στὴ νύφη, μπρὸς τὰ βιολιά καὶ κατόπ' οἱ καλεσμένοι.

Οἱ πόρτες τοῦ σπιτιοῦ τῆς νύφης εἶν' ἀνοιχτές.

*Ἦλθε ἡ ὥρα ἡ καλὴ καὶ ἡ εὐλογημένη
νὰ εἶν' οἱ πόρτες ἀνοιχτές κι' ἡ προῖκα ἀπλωμένη.

Τὸ στόλισμα τῆς προίικας.

Ἡ νύφη παραπονεμένη κάθεται σὲ σκαμνὶ πάνω στὸ μιντέρι.

Τὰ κορίτσια πρῶτα θὰ σιάξουνε τὴ γιουκιὰ ¹⁾ θὰ βάλνε τρεῖς μιντέρες φαντές ἄσπρο μὲ γαλάζιο, τὸ κιλίμι, ²⁾ τὴν βρασιά, τρία στρώματα σαντρατσωτά, ³⁾ τρεῖς σιλτέδες, δέκα ντουβαριασιές ⁴⁾ μαξιλάρες. Τὰ πλώματα, τὸ μεταξωτὸ κλωμμένο ἀπ' τὸ φουστάνι τῆς μητέρας, γιὰ τῆς γιαγιάς τῆς, δυὸ μαξιλάρες καὶ τέσσερα μαξιλάρια τοῦ ὕπνου.

Γύρω στὴν κάμαρα τὰ κορίτσια δέγε σχοινιά γιὰ ν' ἀπλώσνε τὴν προῖκα. Δώδεκα πουκαμίρες μὲ βελονίγια νταντέλλα, μὲ κοροσέ ⁵⁾ καὶ μὲ κεντήματα. Δώδεκα κεντελῶνια, δώδεκα κοροσάζα, δώδεκα ἄσπρες μανταπολένιες ⁶⁾ κοντὲς ρουπες μὲ κεντήματα ἀνιβατὸ ἄσπρο γιὰ κόκκινο, μὲ φερμπαλάδες, μὲ κεντήματα. Ἐξ μεσόφουστες ⁷⁾ ἄσπρες μὲ φαρδεὶά κεντήματα καὶ τρεῖς κόκκινες σπιτικὲς μὲ φερμπαλάδες. Ἐξ σπιτικὰ σεντόνια καὶ δυὸ χουμαγένια ὀλόγτρα κεντημένα, γιὰ ὀλόγτρα μὲ νταντέλλα μὲ βελόνι, γιὰ μὲ βελόνες, γιὰ μὲ κοροσέ. Δώδεκα μαξιλάρες οἱ ἐννιά σπιτικὲς πὸ τρεῖς τσορμεδένιες ⁸⁾, καμποιές ⁹⁾ καὶ μονοπρόσωπες ¹⁰⁾ κ' οἱ τρεῖς χουμαγένιες. Δώδεκα μαξιλάρια στὸ κεφάλαι μὲ κεντήματα καὶ νταντέλλες καὶ μὲ μεγάλες μάρκες ἄσπρες γιὰ κόκκινες. Θᾶχ' τρία

1) Στίβα

2) Λ. Τ. Χαλί φαμένο στὸ στίτι μὲ σχέδια, τὸχουν σὲ περισσότερη ὑπόληψη ἀπ' τὴ βρασιά, χαλί μονόχρωμο ἢ λουρωτό.

3) Κατριλωτά.

4) Κροσέ.

5) Τοῦ τοίχου ποὺ βάζουν γύρω στὰ μιντέρια.

6) Ἀπὸ χασέ.

7) Οἱ φούστες ἦταν φαρδιές, μὲ τέσσερα φύλλα ἴσια χωρὶς λόξιμα.

8) Σπιτικὸ ἄσπρο ριγωτὸ στὸ στημόνι.

9) Δίμιτο φαμένο στὸν ἀργαλειό.

10) Φαντὸ ποὺ ἔχ' καλὴ κι' ἀνάποδη.

πλεχτὰ μαξιλάρια μὲ κορσὲ γιὰ τὸ μιντέρι, τρία ἄσπρα κεντημένα καὶ τρία φελπεδένια μαῦρα γιὰ χρωματιστά. Δώδεκα τουλπάνια ἄσπρα μὲ νταντέλλα, γιὰ σατσάκι μὲ χάντρες, γιὰ μὲ τρέμουσες. Ἐξ τραπεζομάντηλα τὰ δυὸ ἄσπρα, τὰ δυὸ κόκκινα καὶ τὰ δυὸ γαλάζια. Δώδεκα πετσέτες τοῦ τραπεζιοῦ ἄσπρες κ' ἄλλες δώδεκα πὸ ἕξ κόκκινες καὶ γαλάζιες. Δώδεκα πατσαβουράκια ¹⁾ τὰ ἕξ ἄσπρα καὶ τ' ἄλλα κόκκινα καὶ γαλάζια. Θὰ ἔχ' τρεῖς ἀπλάδες ²⁾ κ' ἕξ σκαμνοπάνια ³⁾ τὰ τρία ἄσπρα μὲ σατσάκια ⁴⁾ καὶ τὰ τρία θωριακά.

Θὰ ἔχ' τρεῖς μεγάλες φαρδειὲς χουμαγένιες πετσέτες μὲ φαρδὸν ἀνεβατὸ κέντημα. Θὰ ἔχ' πὸ δώδεκα πετσέτες τοῦ πρόσωπου ἄσπρες μὲ κενάκια ⁵⁾ κόκκινα, μὲ κόκκινες μάγκες στὸν καναβᾶ καὶ σατσάκι γιὰ νταντέλλα στίς δυὸ ἄκρες. Δώδεκα πετσέτες τοῦ χειριοῦ ἄσπρο μὲ κόκκινὸ γιὰ ἄσπρο μὲ γαλάζιο καὶ δώδεκα μουντὲς πετσέτες τοῦ μαγεριοῦ. Τρεῖς μπροστέλες καὶ τρεῖς τοῦ μαγεριοῦ. Ἐνα σκέπασμα τοῦ τραπεζιοῦ νταντελλένιο μὲ κορσὲ ⁶⁾ γιὰ μὲ τίς βελονες, γιὰ μὲ λαγκέτα⁷⁾. Ἐξ τσεβρόδες ⁸⁾ καὶ περισσότεροι κεντημένοι μὲ χρυσάφι καὶ μὲ μετάξι ἄσπρο καὶ χρωματιστό, τὸ κέντημα μετρητὸ πού δὲν ἔχ' καλὴ κ' ἀνάποδη, μὲ χιτὰ καὶ μὲ τριβόλια ⁹⁾. Ὑστερα θ' ἀπλώσνε μὲ τὴν ἀράδα τὰ φορεσιάνια τῆς γύφης, ἕνα μεταξωτὸ θωριακὸ κλαδωτὸ ἀπὸ τζαμφέ¹⁰⁾, ἕνα κοντοῦνι ¹¹⁾, δυὸ, τρία μάλλινα. Σὲ κάθε φορεσιάνι θὰ σκαλωῖσνε πὸ ἕνα κεντημένο μαντήλι. Θὰ ἔχει τρία κοντόζα ¹²⁾, ἕνα κοντογοῦνι καὶ βρακοζῶνες κεντημένους μὲ χρυσάφι καὶ μετάξι. Θὰ ἔχει γιὰ τὸν γαμπρὸ δώδεκα πουκάμισα, καὶ δώδεκα σῶβρακα. Θὰ ἔχει τριάντα πέντε ζευγάρια κάλτσες ἀντρίκιες κ' ἄλλες τόσες γυναίκιες. Ὅχιτὸ μάλλι-

1) Πετσετάκια.

2) Τὸ τετράγωνο πανὶ πού ἐβαζαν κάτω πὸ τὸ τραπέζι διὰν ἔτρωγαν γιὰ νὰ μὴ πέφτουνε κατὰ γῆς ψύχουλα καὶ τὸ σκέπασμα πού σκέπαζαν στὴ σκάφη τὸ ψωμί γιὰ ν' ἀνέβη. Μ' αὐτὸ σκέπαζαν καὶ τὰ ζεστά ψωμιά ὅταν τᾶβγαζαν ἀπὸ τὸ φοῦρνο.

3) Μικρὰ σκεπίσματα γιὰ τετράγωνο σκαμνὶ πού μεταχειρίζονταν ἀντὶ μικροῦ τραπεζιοῦ.

4) Κρόσσια.

5) Λ. Τ. Ἄκρες.

6) Κορσέ.

7) Φιλές.

8) Λ. Τ. Πετσέτες ἢ καὶ μεγάλα λινοπατιστένια μαντήλια κεντημένα δλόγυρα ἢ μόνε στίς γωνιές.

9) Κρόσσια.

10) Εἶδος ταφτὰ πού φαίνονταν σάν δίχρωμος.

11) Ὑφασμα μαλλομέταξο ἢ λινομέταξο μὲ μικρὰ λουλουδάκια ἢ μικρὰ σχέδια συνήθως χρυσαφιά.

12) Κοντὸ φόρεμα ὡς τὴ μέση. Τὸ γουνωμένο κοντόζω, ἦταν τὸ κοντογοῦνι.

να τσεμπέρια ¹⁾ μὲ μπιμπίλα ²⁾ γιὰ τὴ πεθερά, τὴν ἀδελφὴ τῆς πεθερᾶς, τὶς θειᾶς καὶ συγγενεῖς τοῦ γαμπροῦ. Σακκοῦλες λαγουρένιες, κεντημένες μὲ μεταξι καὶ χρυσό καὶ μὲ κρόσσια γιὰ τὸ καπνό, παραδοσακκοῦλες πλεχτῆς μὲ τὸν κορσὲ θωριακῆς καὶ σαράντα μαντήλια μεταξωτὰ καὶ λιὰ μ'ἀντίκα ³⁾ γιὰ μαντηλώματα.

Τελευταῖα θὰ τοιμάσνε τὰ μποχτσαλίγια γιὰ τὸ γαμπρό, τὸν πεθερό, τὴν πεθερά, τὸ σύντεκνο, τὴ συντέκνισα, τ' ἀντραδέλφια. Τοῦ γαμπροῦ τὸ μποχτσαλίγι εἶναι τὸ καλλίτερο, μέσα σὲ μεταξωτὸ μπόγο κεντημένο μὲ κασανάκι καὶ κρόσσια στὶς ἄκρες· θὰ βάλνε τὸ μεταξωτὸ πουνκάμσο, τὸ σώβρακο, τὴν κεντημέν βρακοζῶνα, τὶς κάλτσες, τὴ καπινοσακκοῦλα καὶ παραδοσακκοῦλα, τὸ μαντήλι. Τῆς πεθερᾶς καὶ τῆς συντέκνης τὸ μποχτσαλίγι θ'ἄχει πουνκάμσο μεταξωτό, γιὰ βαμβακερὸ κασερίδικο ⁴⁾, βρακί, βρακοζῶνα κεντημέν', κάλτσες, μαντήλι, φακιόλι μὲ φαρδεῖα μπιμπίλα. Μετά, θὰ βολέψνε τὰ μαντηλώματα γιὰ τοὺς θειοὺς, τὶς θειᾶς, τὰ ξαδέλφια, γιὰ τὰ παιδιὰ τοῦ σύντεκνου πὸ ἓνα μαντήλι καὶ ἓνα ζευγάρι κάλτσες, τοῦ καθένα τ' ὄνομα γραμμένο σ' ἓνα χαρτόπλο.

Ἄφου τὰ κορίτσια ἐσιάζανε τὴ προῖκα, ἀπλώσανε ὅλ' τὴ προῖκα ⁵⁾ στὰ σχοινιά καὶ ἐτοιμάσανε τὰ μποχτσαλίγια καὶ τὰ μαντηλώματα, χόρεψαν καὶ διασκέδασαν. Οἱ προικοκαλεσμέν' τοῦ γαμπροῦ καὶ τοῦ σύντεκνου κατεβάζνε τὴν νύφη κατ' στήν πόρτα, τὰ κορίτσια τὴν χορεύνε δυὸ τρεῖς γύρους καὶ ὕστερα φεύγνε. Θὰ πάνε στοῦ γαμπροῦ νὰ ζυμῶσανε τὰ κουλλίγια ⁶⁾

Τὰ κουλλίγια στὸ σπίτι τῆς νύφης.

Τρεῖς μοναχοκόρες θὰ πιάσανε τὰ προζύμια, τὸ ἀλεῦρι κοσκινίζνε μὲ τὸ δεξι τὸ χέρι μ' ἀνάποδα τὸ κόσκινο, μὲ τὸ δεξι θὰ πιάσανε τὴ μαγιά καὶ μὲ τὸ δεξι θὰ τὸ ζυμῶσανε. Ὅσ' εἶναι κεῖ θ' ἀσημῶσανε τὰ προζύμια, ρίχννε

1) λ. τ. Φακιόλια.

2) Νταντέλα μὲ τὸ βελόνι μὲ πολὺ λεπτὴ δουλειὰ ἀπὸ ψιλὴ μεταξωτὴ κλωστή, συνήθως μὲ διάφορα χρώματα στενὴ ἢ φαρδεῖα μὲ λουλούδια καὶ φύλλα. Ἦθελε ὑπομονὴ καὶ ἐπιτηδειότητα γιὰ νὰ γίνῃ. Ὅταν ἤθελαν νὰ ποῦνε γιὰ ἓνα τι ποὺ θέλει ψιλὴ καὶ ὑπομονητικὴ δουλειὰ ἔλεγαν σὰ μπιμπίλα.

3) Τρουπογάξι.

4) Λ. Τ. Λευκασμένο βαμβάκι.

5) Ἡ νύφη ἔφανε τὰ πανιά, ἔγραψε ὅλη τὴν προῖκα, ἔγραψε τ' ἀσπρόρουχα τοῦ γαμπροῦ, ἐτοίμασε τὰ μποχτσαλίγια, τὰ μαντηλώματα, γι' αὐτὸ ἀρρεβωνισμένοι ἐμνισκαν ἔξ καὶ ἑπτὰ χρόνια ὡς ποὺ νὰ ἐτοιμασθῇ ἡ νύφη.

6) Τὰ ἀναφέρει ὁ Ἀθηναῖος ἐκδοσις Teubner τόμ. Γ, σελ. 258 καὶ ὁ Ἀριτοφάνης εἰς τοὺς Ἀχαρνεῖς.

κίρτα, γιά γροσάκια κ' ή νύφη τὸ δαχτυλίδ' ¹⁾ της. Τις παράδες θὰ μοιρασθοῦνε τὰ κορίτσια καὶ τὸ δαχτυλίδι δίνε πίσω στὴ νύφ'.

Ἄφου τὰ σφικτοζυμῶσνε, τὰ σκεπάζνε ὡς τὸ πρωὶ γιά ν' ἀνέβνε.

Τὰ κουλλίγια στὸ σπíti τοῦ γαμπροῦ

Γυναίκα μονοστέφανη ²⁾ πὸν ζεῖ ὁ ἄντρας της θὰ κοσκινίσ' τ' ἀλεύρι καὶ τρία μοναχοκόριτσα καὶ τρία παλληκάρια μὲ τὸ δεξὶ τὸ χέρ' θὰ ζυμῶσνε τὰ προζύμια. Ὅλοι θὰ τ' ἀσημῶσνε καὶ τ' ἀσημῶματα μοιράζονται τὰ κορίτσια μὲ τὰ παλληκάρια, ὕστερα θὰ τὰ σκεπάζνε.

Τὸ Σάββατο τὸ πρωὶ μαζεῦονται στοῦ γαμπροῦ. Μὴ ἠλικιωμέν' γυναίκα θὰ πλάσ' τὰ κουλλίγια· ἡ κουλλίγια τῆς νύφης γίνεται μεγάλη ὡς πέντε ὀκαδῶ ζυμάρη, στολισμένη λουλούδια καὶ πορτὰ ἀπ' ἀλιπανάβατο ζυμάρη. Θὰ κάνε καὶ πολλὰ μικρὰ ὡς μισὴ ὀκά πὸν θὰ μοιράσνε στοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους.

Τὴν ὥρα πὸν θ' ἀρχινίσνε νὰ πλάθνε στέλνε δυὸ γυναῖκες γ' ἀνάφνε τὸν φούρνο καὶ τις παραγγέλνε καλά γὰ τὸν ἀνάφνε· ὁ φούρνος θὰ εἶναι ἀλάργα ἀπ' τοῦ γαμπροῦ τὸ σπíti γιά νὰ διασκεδάσνε, ὁ κόσμος μαζεύεται στὰ παράθυρα καὶ κυρτάνε, τότες ἐκαμαν χαρὲς καὶ χαίρουνταν ὁ κόσμος.

Ὅταν εἶνε ἔτοιμα θὰ τὰ πάνε στὸ φούρνο νὰ τὰ φουρνίσνε. Μπρὸς τὰ παιγίδια, κατόπ' τὰ παιδιά μὲ τὰ κουλλίγια στὸ κεφάλι. Πρῶτ' ἀπ' αὐτὰ τὸ παιδί μὲ τὴν κουλλίγια τῆς νύφης κ' ὕστερα τ' ἄλλα μὲ τὰ κουλλικόπλα, πὸν ὄλο τὸ ψῦχι ³⁾ στολισμένο μὲ τὰ καλά τους. Ὡς πὸν νὰ ψηθοῦνε, τὰ κορίτσια καὶ τὰ παλληκάρια χορεύνε μπρὸς στὸ φούρνο. Ὅταν ψηθοῦνε, μὲ τὰ παιγίδια μπρὸς, μὲ τὴν ἴδια παράταξη γυροῦνε στὸ σπíti τοῦ γαμπροῦ. Ἐκεῖ ἔχνε τὸ τραπέζ' ἔτοιμο, τρῶνε φαγιὰ ἀρτημένα, κρέας μὲ ρίζι, κρέας μὲ δαμάσκηνα κ' ἂν εἶνε σαρακοστὴ νηστίσιαμα λαδερά, τὸ ψωμί ζεστὸ μὸλις ξεφουρνιστεῖ καὶ δὲ τὸ κόφτουνε μὲ τὸ μαχαῖρι.

Στῆς νύφης, μὲ τὴν ἴδια τάξη θὰ πάνε νὰ κουλλίγια στὸ φούρνο μὲ τὰ ὄργανα καὶ τὸ ψῦχι τῆς νύφης. Ἐδῶ θὰ γίνε τρία μεγάλα, ἴθνα γιά τὸ γαμπρὸ τ' ἄλλο γιά τὸν σύντεκνο καὶ τὸ τρίτο θὰ τὸ φάνε ζεστὸ στὸ σπíti τῆς νύφης καὶ ξεχωρὰ πολλὰ μικρὰ πὸν θὰ μοιράσνε στοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους.

1) Στ' Ὀκλολῆ, χωριὸ τῆς ἐπαρχίας Μετρώων, ἓνα πρῶτο κορίτσι (πρωτογέννητο) βαστάει καλαμιὰ κ' ἡ καλαμιὰ θάχει στὴν ἄκρη ἓνα κλωνὶ βασιλικὸ, ἓνα δαχτυλίδ', μερικὲς κόκκινες κλωστὲς, τρεῖς καὶ μ' αὐτῆνα τὴν καλαμιὰ ἀνακατεύει τὸ ἀλεύρι κ' οἱ βρισκόμενοι ρίχννε παράδες κ' ἀσημῶνε τ' ἀλεύρι. Τὸ ἴδιο γίνεται στὴν Ἑδέσσα τῆς Μακεδονίας.

2) Ὅχι δευτεροπαντρεμένη.

3) Οἱ κατ' ἐσμένιοι.

Τὰ κανήσκια.

Τρεῖς γυναῖκες θὰ πάνε τὰ κανήσκια, τοῦ γαμπροῦ στὴ νύφη καὶ στὰ πεθερικά στολισμένα μέσα σὲ σινιά γιὰ σὲ παῖρι ¹⁾. Πάνω στὰ σινιά ἀπλώνε μεταξωτοὶ κεντημένοι μπόγοι καὶ ἀπ' ἄνω κρέμονται οἱ κεντημένες ἄκρες. Στὸ μεγαλιέτερο σινὶ τὰ νυφηκάτα, τὸ νυφικὸ φουστάνι ²⁾ τζαμφεδένιο κλαδωτό, γιὰ τὸ μουαρέ μεταξωτὸ ἀνοιχτὸ χρώμα, τ' ἄσπρα γάντια σκαλωμένα στὸ φουστάνι, ἄσπρα σκαρπίνια, ἄσπρες κάλτσες, φακιόλι καλεμεκερί ³⁾ μὲ πιμπίλα, κοντογοῦνι, τακοῦνια καρδένια οὐαλιτιά, τρεῖς, μυρωδιές, πούντρα, μοσχοσάπωνα γιὰ νὰ λουστῇ ἡ νύφη καὶ τὰ κρεῖτσια ποὺ τὴν παραστέκονται.

Στ' ἄλλο εἶνε τοῦ πεθεροῦ τὰ ποδήματα, τὰ μέστια ⁴⁾ τῆς πεθερᾶς, γιὰ τὶς ἀδελφές τῆς νύφης φειάρια ⁵⁾ καὶ γιὰ τοὺς ἀδελφοὺς κοντοῦρες ⁶⁾.

Στὸ τρίτο σινὶ γυαλοκοπάει ἡ κουλλίκα μὲ τὰ βαράκια στὰ βάρια ⁷⁾ καὶ τὶς ψαλιδισμένες τρεῖς ποὺ στραφτομαχοῦνε μὲ κοντέτα, φουντούκια καὶ σταπίδες γύρο.

Μπρὸς, σιγὰ σιγὰ παγαῖνε οἱ γυναῖκες τὰ κανήσκια βαστοῦνε μὲ τὰ δύο τους χέρια πάνω στὸ κεφάλι, οἱ κεντημένες ἄκρες πεταλίζνε καὶ εὐτεῖς ἀλλαγμένες προπομαχοῦνε, πὸ πίσω τὰ λαλήματα.

Ἡ νύφη μὲ τὶς ἴδιες γυναῖκες θὰ στείλει τὰ κανήσκια στὸ γαμπρό. Δυὸ πουκάμισα, τὸναγιὰ πιδ μέσα καὶ τ' ἄλλο γιὰ πόξω. Φανέλλα, σάβρακο, βρακοζῦνα ⁸⁾ κεντημένη, ζουνάρι κόκκινο μὲ κενάρια μεταξωτά, κεντημένες παντόφλες σὲ ἄσπρη ἢ μαύρη φέλλα, κάλτσες ἂν εἶνε καλοκαῖρι καὶ τσουράπια ⁹⁾

1) Τὰ δῶρα ποῦ στέλνει ὁ γαμπρὸς στὴ νύφη ἢ καὶ ἡ νύφη στὸ γαμπρὸ στολισμένα μέσα σὲ παῖρι ἢ σινί. Σινὶ εἶνε ταβὰς μὲ πολὺ στενὸ γύρο, φάρδος ὡς ἓνα δάκτυλο.

2) Ἡ φοῦστα εἶχε ἑννιά φύλλα καὶ χρειάζονταν εἴκοσι πῆγες γιὰ τὸ φουστάνι.

3) Λ. τ. Φακιόλι χρωματιστὸ ζωγραφισμένο στὸ χέρι μὲ διάφορα σχέδια πουλιά, δέντρα, ἀνθρώπους. Τὰ καλλίτερα γίνονταν στὸ Καντηλί τοῦ Βοσπόρου.

4) Λέγονταν καὶ λαπτοῖνια ἦταν κοντὰ μποτῖνια, ἔδεναν στὸ πλάγι, χωρὶς τακοῦνι, ἴσια ἀπὸ κάτω, μὲ τὸ ἴδιο πετοὶ καὶ ἡ σιόλα. Τὰ φοροῦσαν στὸ σπῖτι καὶ ὅταν ἐβγαῖναν ἔξω ἐβάζον ἀπὸ πάνω τὶς κοντοῦρες. Τῶν γυναικῶν τὰ μέστια ἦταν καὶ ἀπὸ καραμάντουλα (πανὶ μαῦρο στερεό).

5) Σκαρπίνια.

6) Παπούτσια ἀντοχῆς σὰν μισοκομμένες ἀρβύλες, στὴ σιόλα ἐβάζαν χοντὰ καρφιά μὲ κεφάλι καὶ στὸ τακοῦνι πέταλο γιὰ νὰ μὴ φθειροῦνται.

7) Δάφνες.

8) Εἶχε μᾶκρος δυόμισυ, τρεῖς ἢ καὶ τρεῖς ἡμισυ πῆγες καὶ φάρδος μιὰ πνθαμῆ, στενώτερο ἢ καὶ λίγο φαρδύτερο.

9) Λ. τ. Μάλλινες κάλτσες.

τὸν χειμῶνα, παραδοσακκοῦλα θωριακὴ πλεχτὴ μὲ τὸν κορσέ, γιὰ μὲ βελόνες καὶ καπνοσακκοῦλα λαχουρένια κεντημέν' μὲ κρόσσια. Διὸ μαντήλια τὸ ἓνα μὲ κεντημένα κλαδιὰ στὶς ἄκρες ποὺ θὰ βάλει στὸν κόρφο τ' νὰ φαίνονται τὰ κεντήματα καὶ τ' ἄλλο γιὰ νὰ σκουπίζεται. Θὰ στείλ' τὸ πὸ καλὸ μαξιλάρι γιὰ νὰ καθίσσε τὸ γαμπρὸ ποὺ θὰ ξουραφιστεῖ, ἓνα μπερμπέρο 1) πὸ τρεῖς μεριές κεντημένο, δυὸ πετσέτες μὲ κενάρια καὶ κρόσσια νὰ σκουπισθῇ ὁ γαμπρός.

Διὸ μαντήλια γιὰ τὸν μπερμπέρ 2), τὸ ἓνα πὸ τὴν πεθερὰ καὶ τ' ἄλλο πὸ τὴν νύφη τὸ πὸ βαρὺ, κεντημένο μὲ τέσσερα κλαδιὰ στὶς ἄκρες τὴν κουλλίκα ποὺ θὰ κόψνε τὴν ὥρα ποὺ ἀλλάζνε τὸν γαμπρὸ καὶ τρία κλωβιά βασιλικό, γιὰ τ' αἶ Δημήτρη 3) τ' ἀστράκια.

Οἱ γυναῖκες τὰ στολισμένα γαμπροῖκια κανήσκια βαστοῦνε μὲ τὰ δυὸ τοὺς χέρια στὸ κεφάλι καὶ πᾶνε βαρειά βαρειά στοῦ γαμπροῦ, πίσω τοὺς τὰ ὄργανα καὶ παίζνε κι' ὄλοι τρέχνε στὰ παναθύρια νὰ τὰ δῶναι.

Τὸ λούσιμο τῆς νύφης.

Φέрте νερὸ π' τὸν Δούναβι, σαποῦνι ἀπὸ τὴν Κρήτη, νὰ λούσουμε τὸν νιόγαμπρο μαζίτσα μὲ τὴ νύφη.

Σαββάτο τὸ πρωὶ τὰ κορίτσια θὰ λούσανε 4) τὴ νύφη μὲ τὸ σαποῦνι ποὺ ἔστειλ' ὁ γαμπρός. Θὰ τὴν κάμνε ἐννιά σαπούνια, θὰ τὴν ἀλλάξανε ἀσπρόρουχα, θὰ τὴν χτενίσανε κι' ὕστερα θὰ λουσθοῦνε ὅλα μὲ τὸ ἴδιο σαποῦνι. Κατόπ' καθίζνε τὴ νύφη σ' ἓνα σκαμνὶ καὶ ἐννιά κορίτσια πιάνε τὸ τάσι τοῦ λουτροῦ, βάζνε μέσα ἓνα καθρέφτη, τρία χουλιάρια ἀσημένια ἀντικρυστὰ καὶ χύνε μέσα τὴν παραδοσακκοῦλα τοῦ γαμπροῦ.

1) Α. Τ. Ἡ μεγάλη πετσέτα ποὺ βάζνε γύρω στὸ λαιμὸ ὅταν ξουρίζονται.

2) Α. Τ. Κουρέας.

3) Μικρὰ χουσανθεμα, στὴ Σηλυβριά τὰ ἔλεγαν αἰδημητριάτικα, ἀνοίγαν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου.

4) Στὴ Τσόβλου τὰ πὸ περασμένα χρόνια τὴν Παρασκευὴ τὸ πρωὶ πήγαιναν τὴ νύφη στὸ λουτρὸ μὲ τὰ τούμπανα. Ἀφοῦ τὴν ἔλουζαν, τὴ χτενίζαν καὶ τὴν ἔκαμαν σαράντα τσουτσούδια (πλεξούδες) θὲ νὰ βάλνε στὸ κάθε τσουτσούδι ἓνα γαλάζιο χάντρο καὶ ἀπ' ἓνα φλουρὶ ρουμπιέ (ἢ ἀξία του ἦταν δέκα γρόσια). Ὡς τις τριάντα ἐννιά μέρες, οὔτε χτενίζονταν οὔτε λούζονταν καὶ στὶς τριάντα ἐννιά τὴν πήγαιναν στὸ λουτρὸ, ἔπλεχαν τὰ τσουτσούδια καὶ τὴν ἔλουγαν. Τὸ βράδυ τὴν ἔβαζαν κινὰ (κύπρος) στὰ χέρια, πούλια (τρέμουσες) στὸ μέτωπο κ' ἓνα ζυγοδὶ τέλια (τρέξ) στὰ μαλλιά καὶ τὴ χόρευαν τρεῖς γύρους.

Τὸ κάλεσμα στὴ χαρά.

Τὸ πρῶτὴ ἢ καλεστοῦ, μιὰ νιὰ ἀδελφή, γιὰ ξαδέλφη τοῦ γαμπροῦ θὰ βάλει τὰ καλλίτερά τς ροῦχα, στὸ κεφάλι ἓνα ζγαρδι τρεῖς ὡς μιὰ πῆχυ νὰ κρέμεται πὸ πίσ' κάτω πὸ τὴν μέση, καὶ μιὰ ἄλλη καλεστοῦ θὰ βγεῖ πὸ μέρος τῆς νύφης. Ἐνα σινὶ εἶνε γεμάτο καλέσματα, σὲ κόκκινο χαρτὶ ψαλιδικμένο ἔχνε δυὸ κόχλους!) καὶ τρία μοσχοκάρφια δεμένα μὲ τρά, λεμόνια καὶ κουλλικόπλα.

Ἡ καλεστοῦ θὰ γυρὶσ' ὄλο τὸ χωριό, θ' ἀφίν' σὲ κάθε σπίτι' πῶνα χαρτὶ κουφέτα καὶ θὰ λέγει, ὀρίστε στοῦ γαμπροῦ τοῦ . . . τὴ χαρὰ πὸ θὰ γέν' αὔριο.

Τοὺς συγγενεῖς, γειτόνους καὶ πολὺ φίλους καλεῖ καὶ μὲ λεμόνι καὶ κουλλικόπλο *) Στὴ νύφη παγαίνει μιὰ μεγάλη σακκοῦλα μὲ κουφέτα *) καὶ μοσχοκάρφια εἶτε πὸ κόκκινο χαρτὶ ψαλιδικμένο καὶ πὸ τίς δυὸ μεριές εἶτε πὸ κόκκινο τοῦλι δεμένο μὲ κορδελοπλο γιὰ μὲ τρά. Τὴν κερνοῦνε κάτ' στὴν αὐλή, πάνω δὲ πάγαινε. Πὸ τὴν Πέμπτ' π' ἀρχίζ' ἡ χαρὰ κανεῖς συγγενῆς τοῦ γαμπροῦ δὲν ἀνεβαίν' στὸ σπίτι' τῆς νύφης, οὔτε καὶ πὸ τῆς νύφης στοῦ γαμπροῦ πρὶν γίν' τὰ στεφανώματα.

Ὁ κουμπάρος θὰ στείλει μὲ μιὰ γυναῖκα στὴ νύφη τὸν ἀέρα *) καὶ τὴ κηλάντα.

Τὸ ξοῦρισμα τοῦ γαμπροῦ

Ἄμα βραδυάσ' θὰ κάνε μὲ τὰ λαλήματα πὸ τοῦ γαμπροῦ νὰ πάρνε τὸ σύντεκνο καὶ θὰ περάσνε νὰ πάρνε πὸ τὸ καφενεῖο τὸν μπερμπέρο γιὰ νὰ ξουραφίσει τὸ γαμπρό. Οἱ φίλοι τ' θὰ βάλνε μέσα σὲ σινὶ τὸ κεντικμένο μαξιλάρι πὸ τὸν ἔστειλε ἡ νύφη, πάνω σ' αὐτὸ ἓνα σκαμνὶ καὶ θὰ τὸν βάλνε νὰ καθίσ', θὰ ξεδιπλώσει τὸ μπερμπέρο τῆς νύφης νὰ τὸ βάλνε γύρω στὸ λαιμό.

Ὁ μπερμπέρος ξουραφίζ' τὸ γαμπρὸ καὶ τὰ παλληκάρια τὸν τραγουδοῦνε:

1) Κουφέτα μὲ σχῆμα μικροῦ χουνιοῦ πὸ ἔχει μέσα τὸ καθένα ἓνα χαρτάκ μὲ δίστιχο.

2) Μικρὸ κουλλίκα.

3) Μὲ τὰ κουφέτα τῆς χαρᾶς καὶ τρεῖς ἀπὸ τὴ νύφη, ὁ ἔχθρος μπορεῖ νὰ κάνη μάγια.

4) Ὁ πέπλος' στὴ Σηλυβριὰ τὸν ἔλεγαν νύφωμα.

Μπερμπέρη μ', τὰ ξουράφια σου καλὰ νὰ τ' ἀρματώσης
θὰ ξουραφίσεις τὸ γαμπρό, νὰ μὴ τὸν αἱματώσης.

Μπερμπέρη, τὰ ξουράφια σου νὰ τὰ μαλαματώσης,
ξουρίζοντας τὸν κύρ γαμπρό νὰ μὴ τὸν αἱματώσης.

Ὑστερα θὰ ξουραφιστοῦνε πρῶτα ὁ κουμπάρος καὶ τὸ κατόπι τὰ παλληκάρια. Ὅσα κορίτσια καὶ γυναῖκες εἶνε ἐκεῖ καὶ ξουραφίζεται συγγενῆς τους σκαλῶνε στὴ ράχη καὶ στὰ μανίκια τοῦ μπερμπέρ' πὸ ἓνα μαντῆλι καὶ τὸν βλέπς μὲ δέκα, δώδεκα μαντῆλια καρφισωμένα πάνω τ'.

Στὸ μεταξὺ ὄλο τραγουδᾶνε τὸ γαμπρό.

Ἄνεσκομπότσε φράγκικα καὶ κάτσε εὐγενάτα,
κάτσε στ' ἀργυρὸ σινὶ καὶ μέτρα τὰ φλουρακία.
Σὲ σένα πρέπει νὰ πατήσς σὲ ζυγιασμένο χῶμα
νὰ σειέται νὰ λυγίζεται τὸ ὄμορφό σου σῶμα.

Ἄν ὁ γαμπρός εἶνε μοναχογιός.

Ζεμποῦλι μου βαθυγάλαζο μέσα στὰ λουλουδάκια
μοναχογιός ξεχωριστός μεσ' στὰ παλληκαράκια.

Τοῦ γαμπροῦ τὰ ξουρίδια ¹⁾ κρατοῦνε καὶ μαζὺ μὲ τὰ τελιασμένα λουλούδια τοῦ γαμπροῦ πού θα φορῆ στὴ στεφάνωση τὰ δένε σὲ μαντῆλι καὶ τὸ βράδυ πού θὰ κοιμηθοῦνε μαζὺ ὁ γαμπρός κ' ἡ νύφ' τὰ βάζνε κάτ' ἀπὸ τὴ μαξιλάρι τους καὶ δὲν τοὺς πιᾶνε τὰ μάγια. Αὐτὰ τὰ κρύβνε στὸν πάτο ²⁾ τοῦ σεντούκιού τους κ' ὅταν πεθάνε τὰ βάζνε μέσα στὸν τάφο.

Τὰ ξουραφιστικά γιὰ ὄλους πληρών' ὁ γαμπρός.

Ὅταν τελειώσ' τὸ ξουράφισμα τὰ παλληκάρια μὲ τὰ παιχνίδια θὰ πάνε τὸ μπερμπέρ' στὸ καφενεῖο τ' κ' ὕστερα γιγνοῦνε καὶ τρώνε στὸ σπίτι τοῦ γαμπροῦ τὸ βραδυνὸ φαγί.

Ὁ κινᾶς στὴ νύφη.

Τὸ Σαββάτο ἀφοῦ ἔτρωγαν τὸ βραδυνὸ στοῦ γαμπροῦ ἔβαζαν σ' ἓνα τάσι ἄλευρι καὶ στὴ μέσ' ἔμπηγαν ἓνα λεμόνι, γύρω σ' αὐτὸ κερδιὰ σπαρματσέτα ἐξ ἡ ὀκτιῶ ζευγαρωτὰ καὶ τ' ἀναφτανε.

1) Οἱ κομμένες τρίχες ἀπ' τὸ ξούρισμα.

2) Στὸ βάθος.

Ἐνα παλληκάρι τὸ γύριζε σ' ὄλους τοὺς καλεσμένους· ὄλ' θὰ μπῆξει μέσα στ' ἀλεύρι γρόσι, πενηντάρι¹⁾, κατοσιάρι²⁾, τέταρτο, μετζίτι, σουλτάν Μαχμούτ³⁾, τὴν ἀρχὴ ἔκαμνε πὸ τὸν πατέρα, τὴν μητέρα, τὸ σύντεκνο. Ἀφοῦ τελείωσε τὸν γύρο σ' ὄλους τότε μὲ τὴν μουσικὴ μπροστά, τὸ παλληκάρι μὲ τὸ τάσι στὸ κεφάλι ποὺ φεγγολογοῦσε, μὲ τὸ σύντεκνο καὶ τοὺς καλεσμένους πὸ πίσω πάγαινανε στὴ νύφη, χόρευανε τὸ τάσι στὴν αὐλὴ κ' ὕστερα τὸ ἔδινανε στὴ νύφη μὲ τ' ἀσημώματα. Πολλὲς φορὲς μαζεύουντανε πεντακόσια καὶ ἑξακόσια γρόσια. Μὲ τὴ μουσικὴ ὕστερα θὰ πᾶνε τὸ σύντεκνο σὰν τ'.

Αὐτὸ ἔλεγανε κινὰ γιὰ κνιάσματα⁴⁾.

Κυριακὴ

Ἡ τελευταία μέρα τῆς νύφης στὸ πατρικὸ σπίτι

Ἡ νύφη κίθεται παραπονεμένη ποὺ θὰ χωρισθεῖ πὸ τὶς γονιοὶ τῆς καὶ τ' ἀδελφία τῆς. Οἱ φιληνάδες πλάγι τῆς καὶ κείνες λυπημένες τὴ βαστοῦνε συντροφιὰ.

Θὰ καλέσνε στὸ τραπέζ' τοὺς συγγενεῖς, τὶς γειτόνισες καὶ τὶς φιληνάδες τῆς νύφης· πὸ βραδὺς ἔχνε σφαγμένο τὸ πρόβατο. Ὅλες προτοῦ πᾶνε θὰ στεῖλνε ρίξιμο⁵⁾ μ' ἕνα παιδί, μαστραπά⁶⁾, τέντζερε⁷⁾, σαχάνι, πλακί⁸⁾, ταβιά, ἱμπρίκι, μαγκάλι, λάμπρα, γιὰ ἄλλο σκεπασμένο μὲ χρωματι-

1) Νόμισμα πενήντα παράδων.

2) Νόμισμα ἑκατὸ παράδων.

3) Φλουριά ποὺ ἔκοψε ὁ σουλτάνος Μαχμούτ, ἡ ἀξία του ἦταν ἑβδομήντα - ὀγδόντα γρόσια, τὰ ἔλεγαν καὶ μαχμουντιέδες.

4) Στὴν Τζετώ ὁ γαμπρός μὲ τὴ μουσικὴ θὰ στεῖλ' μέσα σὲ κοῦπα τὸν κινὰ στὴ νύφη. Ἐνα κορίτσι, ποὺ νὰ ζῆ ὁ πατέρας κ' ἡ μητέρα τ', ἀφοῦ τὸν δουλέψ' καλά μὲ τὸ χέρι τ' θὰ τὸν βάλει μέσα στὸ τάσι καὶ βαστώντας το σέρνει τὸ χορὸ καὶ τραγουδεῖ :

Βγάλε τὸ δαχτυλίδι σου ποὺ εἶναι διαμαντένιο
καὶ μάλαξε καὶ τὸν κινὰ σὲ τάσι ἀσημένιο.

Τὰ κορίτσια μὲ τὴν ἀράδα σέρνε τὸ χορὸ· κείνο ποὺ σέρνει, βασταίε τὸν κινὰ.
Ὅλοι θὰ τὸν ἀσημώσνε, πρῶτος θὰ τὸν ἀσημώσ' ὁ πατέρας κ' ἡ μητέρα. Τ' ἀσημώματα εἶνε τῆς νύφης.

Βάλε κινὰ στὰ χέρια σου, στὰ πέντε δάχτυλά σου
νὰ πάρης καὶ τὸν τσελεπὴ μέσα στ' ἀρχοντικά σου.

Ἡ νύφη θὰ βάλει κινὰ στὰ νύχια τς, ὕστερα θὰ βάλνε καὶ τὰ κορίτσια. Ἀπ' τὸν κινὰ λίγο θὰ στεῖλνε στὸ γαμπρό, κείνος θὰ βάλει μόνε στὸ μικρὸ δάχτυλο.

5) Δῶρο.

6) Λ.τ. Εἶδος κουμαριῶ ἀπὸ χαλκὸ μ' ἕνα μανίκι, ἔβραζαν τὸ νερὸ καὶ τὸν μεταχειρίζονταν ἀντὶ γαράφας.

7) Λ.τ. Χύτρα.

8) Χύτρα μὲ κοντὰ χεῖλια καὶ μὲ δυὸ μανίκια.

στό τοῦλι καὶ γραμμένο σ' ἓνα χαρτόπλο τ' ὄνομα γιὰ νὰ μάθῃε σὴ νύφη
πὺς τῶστειλε.

Ἄφοῦ φάνε θ' ἀλλάξνε τὴ νύφη θὰ τὴν ἐβάλνε τ' ἀσπρόρουχα πὸ
τὴν ἀνάποδη κι' ἀπὸ διπλά. Διπλὴ πουκαμίσα, διπλὸ παντελόνι, διπλὲς
κάλτσες γιὰ νὰ μὴ τὴν πιάνε τὰ μάγια.

Ἀλλάζουνε τὴ νιόνυφη τῆς βάλουν τὰ χρυσὰ τῆς,
τὴν καμαρών' ἢ μάννα τῆς καὶ τὰ πεθερικά τῆς.

Ἡ μουσικὴ ὄλο παίζει λυπητεροὺς σκοπούς.

Ἐνα κορίτσ' θὰ πάρει τὴ δεξιὰ ἄσπρη κάλτσα τῆς νύφης θὰ τὴ γυρί-
σει πὸ τὴν ἀνάποδη γιὰ νὰ μὴν τὴν πιάσει τὰ μάγια καὶ θὰ τήνε πάγει σ'
ὄλους τοῦ σπιτιοῦ νὰ τὴν ἀσημῶσει. Ἡ νύφη θὰ τὴν βάλει μαζὺ μὲ τ'
ἀσημῶματα, ἂν εἶνε πολλὰ θὰ τὰ διαμοιράσει καὶ στὴν ἄλληλα κάλτσα.

Ἄφοῦ τὴν ἀλλάξνε θὰ βάλνε ἓνα σκαμνὶ μέσα σὲ σινὶ καὶ κεῖ θὰ κα-
θίσ' ἢ νύφη καὶ τὰ πόδια τῆς ἀκουμποῦνε σὲ μαξιλάρι. Θὰ τὴν κτενίσου
καὶ τὴν τραγουδοῦνε.

Ἔχεις μαλλιά τετοῦσανθα σὺς πλάτες σου ριχμένα
σὲ τὰ χτενίζου ἀγγελοὶ μὲ διαμαντένια χτένα.
Νύφη μου, καλομοίρανε σὶ ἕλες τὶς νυφάδες
πὸν σὲ καλομοίρανε σὶ δώδεκα μοιράδες
Ταμπαιέρα τοῦ βασιλέ εἶνε τοῦτ' ἢ κόρη,
μὴδ' ἄνεμος τὴ φύσηξε μὴδ' ἥλιος τὴν ἐθῶρει.

Τὸ τράνωμα ¹⁾).

Οἱ φίληνάδες θὰ τὴν βάλνε τὸν ἀέρα καὶ τὴν κολάντα, ἢ συντέκη
ἐτοιμάζ' τὰ τέλια. Τὰ ντυλίζ' στό μεγάλο γλυτῆρι τοῦ λιναριοῦ καὶ κάμνει
τρεῖς θελειές, τὶς κόφτ' καὶ κάμνει τρία μεγάλα ζγαρδιά, θὰ τὰ βάλει σὴ
φουρκέτα κι' ἂν ἔχει κορίτσ', αὐτὸ θὰ τὰ σκαλώσει στό κεφάλι τῆς νύφης
καὶ τὴν τραγουδοῦνε ²⁾).

Σήμερ' ἐσυργιάνιζα μέσα στό περιβόλι,
ἔμαθα πὸν παντρεύεται τοῦ βασιλέ ἢ κόρη,

1) Καὶ τέλιασμα.

2) Στὴν Ἡράκλεια στό τράνωμα τραγουδοῦσαν τὸ τραγοῦδι τῆς Ἄρετῆς. (Τοῦ
νεκροῦ ἀδελφοῦ).

Βασιλὲ βασιλοπούλα
καὶ μεγάλ' ἀρχοντοπούλα.
Τὸ ταῖρι σ' ἀξιώθηκε νὰ κάνῃ τὴ χαρὰ σου,
σύρμα καὶ τέλι σ' ἔστειλε νὰ πλέξης τὰ μαλλιά σου.
Τὰ μαλλιά σ' εἶναι μετὰξι
καὶ πλέκονται μετὰξι.
Φέрте χτένια συντεφένια, τέλια μαλαματένια
νὰ πλέξουμε τὴν κέρδικα ποῦ θὰ διαβεῖ στὰ ξένα.
Στὰ ξένα καὶ στὰ μακρὰ
καὶ στοῦ γαμπροῦ τὰ χέρια.
Σήμερα πέντε ποταμοὶ εἶναι σταματημένοι
κι' ἡ νύφ' ἀπὸ τ' ἀδέλφια τῆς εἶν' ἀποχωρισμένη.
Νυφοπούλα νὰ γεράσης
καὶ νὰ μὴν ἀναστενάξης.
Ἦλθε ὁ τίμιος καιρὸς καὶ βλογημένη ὦρα
νὰ σμίξῃ τὸ γαρόφαλο μετὰ τὴ χρυσὴ τὴ βιόλα.
Βιόλα μου βαρακωμένη
καὶ στὰ ἄνθη στολισμένη.

Οἱ τρεῖς κρέμουντ' ὡς τὰ πόδια τῆς νύφης. Ὑστερα θὰ τελιασθεῖ τὸ
συντεκνάκι μετὰ μιὰ θελειὰ καὶ κατοπ' ὅλα τὰ κορίτσια τὸ ἴδιο.

Τὸ κόψιμο τῆς Κουλλίκας.

ἌΟ πατέρας τῆς νύφης κι' ἂν εἶναι πεθαμμένος ὁ μπαμπᾶς¹⁾, γιὰ ὁ θεὸς
γιὰ κι' ὁ ξάδελφος πέρνει τὸ κουλλίκι ποῦ ἔστειλ' ὁ γαμπρὸς καὶ μ' αὐτὸ
σταυρῶν' τρεῖς φορὲς τὴ νύφη. Τρεῖς²⁾ γυναικὲς βαστοῦνε πάνω στὸ κε-
φάλι τῆς ἕνα τραπεζομάντηλο κι' ἄλλες τρεῖς πιάνε μετὰ τὸνα χέρι τὸ κουλ-
λίκι καὶ τὸ σπᾶνε μέσα στὸ τραπεζομάντηλο γιὰ νὰ μὴ πέσ' κανένα ψίχουλο
κατὰ γῆς καὶ τὸ μωράζνε σ' ὅσους βρεθοῦνε κεῖ.

Δὲν πρέπ' νὰ βγῆ οὔτε κομματάκι ὄξω πὸ τὸ σπίτι, μὴ δόσ' κανεὶς πὸ
ἔχτρα νὰ τὸ φάγει ὁ σκύλος, γιὰ ἡ γάτα καὶ μελετήσ',

ὅ,τι μόνοιο ἔχ' ὁ σκύλος μετὰ τὴν γάτα,
τέτοιο μόνοιο νὰ ἔχ' καὶ τ' ἀντρόγυνο.

1) Ὁ μεγαλύτερος ἀδελφός.

2) Γιὰ νάβαι τρεῖς κι' ἅγια Τριάς

Τὸ χειροφίλημα.

Μιά θειά λέγει στή νύφη :

Κάνε μετάνοια, φίλησε τῆς μάννας σου τὸ χέρι,
γιὰ νὰ σὲ δόση τὴν εὐχὴ νὰ πᾶ νὰ κάνης ταῖρι.¹⁾

Ἡ νύφη σηκώνεται κάμνει μετάνοια, φιλεῖ τὸ χέρι τῆς μητέρας, τοῦ πατέρα, τοῦ θειοῦ, τῆς θειάς κι' ὄλοι τις ἠλικιωμένοι μετὰ τὴν ἀράδα, θὰ φιλήσει τ' ἀδέλφια καὶ τὶς φιληνάδες.

Κλαίει ἡ νύφη, κλαίνει ἡ μητέρα κι' ὁ πατέρας τῆς ποὺ θὰ χωρισθοῦνε

Τὸ δέντρο ποὺ ποτίζατε μέσα στὴν αὐλὴ σας
τώρα θὰ σᾶς τὸ πάρουνε καὶ δόστε τὴν εὐχὴ σας.

Θὰ βάλνε πάνω στὴ γωνιά τοῦ μιντεριοῦ ἕνα σακμί, ἐκεῖ θὰ καθίσ' ἡ νύφη μετὰ μάτια χαμηλωμένα ὄλο παράπονο καὶ κλαίγει.

Ἄν ἡ νύφ' ἔχει τὴν ἀτυχία νὰ μὴν ἔχη μητέρα.

Νὰ τῶξερε ἡ μάννα σου πῶς γίνετ' ἡ χαρὰ σου
νὰ πεταχτῇ π' τὰ μνημάτα φιλήσ' τὰ στεφανά σου.
Σήμερις γίνεται χαρὰ, σηκώνεται σημαία,
ἡ νύφη ὅπου γίνεται εἶναι δίχως μητέρα.

Ἄν δὲν ἔχει καὶ πατέρα.

Ἄχ' ὄρφανοθρεμένη μου, πὸ μάννα κι' ἀπὸ κύρη,
σᾶν τὸ καρᾶβι στὸ γυαλὸ χωρὶς καρᾶβοκύρη.
Σήμερα ἐσυργιάνιζα μέσα στὸ μπεξεστένη
ἔμαθα πῶς παντρεύεται μιὰ ὄρφανοθρεμένη.

Ἄν ἔχει ἀδελφὸ στὴ ξενιτειά.

Ἄϊντε νὰ πῆτε τοῦ παπᾶ ν' ἀργίση νὰ βλογίση
γιὰ νᾶρθη τ' ἀδελφάκι τῆς στεφάνι νὰ φιλήση.
Πήγαίνε τὸ γραμματάκι μου εἰς τὴν καλὴ τὴν ὥρα
καὶ φίλα τ' ἀδελφάκι μου στὰ χεῖλη καὶ στὸ στόμα.

1) Στὸ Κεσσάνι: Προσκύνα νύφη, φίλησε τῆς μάννας σου τὸ χέρι,
γιὰ νὰ σὲ δόση τὴν εὐχὴ νὰ ζήσης μετὰ τὸ ταῖρι.
Στὴ πόρτα τς δὲ ματάρχεσαι, στὴ πόρτα τς δὲ πατάεις
κι' ἂν ἐρχεσαι καμιά φορὰ θὰ βιάζεσαι νὰ φύγης.

Τὸ ἄλλαγμα τοῦ γαμπροῦ.

Τὰ παλληκάρια μὲ τὰ παιχνίδια πάνε νὰ φέρνε τὸ σύντεκνο καὶ ν' ἀλλάξνε τὸν γαμπρό.

Οἱ σύντεκνοκαλεσμέν' εἶνε στοῦ σύντεκνου τὸ σπῖτ' σ' ὄλους ἔδωσε καὶ ἔβαλανε τρές, οἱ γυναῖκες καὶ τὰ κορίτσια τῆς σκάλωσανε στὸ κεφάλι.

Πάνω στὸ τραπέζ') εἶνε στολισμένα τὰ ριγάλα γιὰ τὴ νύφη, στεφανοπάνι ²⁾ δέκα πῆχες φουστανλίκι μάλλινο γιὰ μεταξωτὸ κατὰ τῆς δυνάμες πῶχει ὁ σύντεκνος, στάρι, κουφέτα, ρίζι καὶ μαῦρες σταπίδες πὺ θὰ ράνει τὴ νύφη καὶ τὸ γαμπρὸ στὴν ἐκκλησιά. Θὰ ἔχει τῆς δυὸ λαμπάδες καὶ στὸ πλάγι τὰ στέφανα καμωμένα πὸ κληματοῖδα ³⁾, ἂν ἔχ' ἄνθια καὶ ἀγουρίδες μικρὲς καὶ μὲ κείνα τὰ κάμνει. Τὰ στέφανα εἶνε ντυλιγμένα μὲ χρυσὸ χαρτὶ καὶ τέλια ἐνωμένα μὲ γαλάζια κορδέλα.

Μπρὸς παγαίν' ἢ μουσικὴ καὶ τὸ παιδί μὲ τὰ ριγάλα στὸ κεφάλι καὶ πίσ' ὁ σύντεκνος μὲ τοὺς καλεσμένους μπρὸς οἱ ἄντρες καὶ πίσ' οἱ γυναῖκες.

Ὁ γαμπρὸς πατεῖ μέσα στὸ σιδερόσιμι πὺ εἶναι ριχμένα, ρίζι, σταπίδες καὶ φουντούκια.

Τὰ παλληκάρια τραγουδοῦνε καὶ τὸν ἀλλάξνε.

Ὅλ' οἱ λιγνοὶ ἀλλάξανε καὶ ὄλοι λαμπροφορέσαν,
μὰ γὼ λιγνὸς δὲν ἄλλαξα, δὲν ἔλαμπροφόρεσα.
Μόν' μιὰ Λαμπρὴ μιὰ Κυριακὴ, μιὰ 'πίσημη ἡμέρα
πέρνω τὰ ρουχαλάκια μου καὶ στὸ λουτρὸ πηγαίνω.
Βρίσκω τὸ λουτρὸ σβυστό, τῆς γοῦρνες στερεωμένες
φυσῶ καὶ ἀνάβω τὸ λουτρὸ, κλαίω γεμίζω γοῦρνες,
λούγομαι σφουγκρίζομαι, χτενίζομαι καὶ ὄξω βγαίνω.
Δεξιὰ καμάρα τοῦ λουτροῦ κάθετε πανώρια κόρη,
γὰ τὴ μιλήσω ντρέπομαι νὰ τῆς τὸ πῶ φοβοῦμαι.
Νὰ τὴν εἰπῶ γαρουφαλιὰ καὶ ἐκεῖν' κόμπους ἔχει,
νὰ τὴν εἰπῶ τριανταφυλιὰ καὶ ἐκεῖν' ἀγκάθια ἔχει,
νὰ τὴν εἰπῶ χρυσὸ πουλι καὶ ἐκεῖν' πετὰ καὶ φεύγει,
νὰ τὴν εἰπῶ ἄστρο τ' οὐρανοῦ καὶ ἐκεῖνο βασιλεύει.

1) Γὸ σινί' ἔτρωγαν πάνω σ' αὐτό, τὸ ἔλεγαν καὶ τραπέζι.

2) Τὸ ὄνομα πὺ χαρτὶς' ὁ σύντεκνος στὴ νύφη στὴν ἐκκλησίᾳ στὰ στεφανώματα.

3) Τὸ ἔκαμναν καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες. Λεξικὸν Ἀρχαιοτήτων Daremberg καὶ Saglio, Τόμ. Α, μέρος Β, σελ. 1521, 1522, 1528.

Θὰ τὸν βάλνε δυὸ πονκάμισα, τὸ ἓνα τ' ἀπὸ μέσα, τὴν τραχηλιά¹⁾ πὸ πίσω, θὰ τὸν βάλνε καὶ δυὸ σῶβρακα, τὸ ἀπ' ἔξω τῆς νύφης π' ἐμπρὸς δὲν θ' ἔιν' σχισμένο²⁾ γιὰ νὰ μὴν τὸν πιάσνε τὰ μάγια καὶ τὸν ἀμποδέσνε καὶ δυὸ ζευγάρια κάλτσες ἀπὸ τὴν ἀνάποδη. Γιὰ τὸν ἴδιο σκοπὸ θὰ τὸν δέσειε στὴ μέση καὶ μιὰ λουρίδα πὸ καινούργιο ἄπλυτο χασέ. Δυὸ παλληκάρια πῆραν τὴν δεξιὰ κάλτσα καὶ τὴν γύρισαν μέσα στὸ πλῆθος καὶ τὴν ἀσήμωσαν, ἂν τ' ἀσημώματα ἦταν πολλὰ τὰ διαμοίραζαν καὶ στὴν ἄλληνα κάλτσα καὶ μ' αὐτὰ θὲ νὰ τὶς φορέσ'.

Ἔστερα θὰ τὸν φορέσνε τὰ γαμπρῶνια, μῦθρα τσόχινα ποτούρια³⁾ μὲ τὴν χρυσοκεντημέν' βρακοζῶνα, τὸ κόκκινο ζουνάρι μὲ τὰ μεταξωτὰ κενάρια, θὰ τὸν βάλνε τὸ κεντημένο μαντήλι τῆς νύφης μέσα στὸν κόρφο, θὰ τὸν σκαλώσνε στὰ στήθια τὸ τελιασμένο λουλοῦδι, θὰ βάλνε μέσα στὸ σινὶ σκαμνί, πὸ πάνω τὸ μαξιλάρι πὸ ἔστειλ' ἢ νύφη καὶ κεῖ θὰ καθίσνε τὸν γαμπρό.

Ὁ πατέρας τοῦ γαμπροῦ θὰ πάρει τὴν κουλλάκα πὸ ἔστειλ' ἢ νύφη, μ' αὐτήνα θὰ τὸν σταυρώσει τρεῖς φορές. Τρεῖς παλληκάρια ἀπλῶνε πᾶν ἀπ' τὸ κεφάλι τ' μιὰ μεσάλα⁴⁾ καὶ ἄλλα τρεῖς παλληκάρια τὴν κόφτουνε μὲ τὸ δεξιὸ χέρι. Ἡ μητέρα τ' θὰ μοιράσ' ἀπὸ λίγο σ' ὅλους, στὰ κορίτσια καὶ στὰ παλληκάρια γιὰ νὰ κολήσνε⁵⁾. Ὅσο περισσεύει θὰ τὸ κρύψ' γιὰ γὰ τὸ φάνε τὸ πρωὶ ὁ γαμπρὸς, ἢ νύφη, ἢ πεθερᾶ, ὁ πεθερός, τ' ἀδέλφια κ. οἱ ἄνθρωπ' τοῦ σπιτιοῦ. Δὲν πρέπει γὰ βγῆ ἔξω πὸ τὸ σπίτι οὔτε ψύχουλο.

Τρεῖς φίλοι τ' παλληκάρια, τὸν ἀξίωνε, τὸν σκῶνε, μὲ τὸ σκαμνὶ τρεῖς φορές καὶ λένε ἄξιος, ἄξιος, ἄξιος. Ὁ γαμπρὸς τάξ' ὅ,τι θέλ' καὶ τὸν ἀφίνε κάτω. Τότε θὰ σκωθεῖ, θὰ κἀν' μετάνοια νὰ φιλήσ' τῆς μητέρας καὶ τοῦ πατέρα τ' τὸ χέρι, θὰ φιλήσ' ὄλωνων τὸ χέρι, πὸ εἶναι μέσα στὸ σπῆτι ὡς καὶ τῶν μικρῶνε ἀκόμα.

ἼΙ στεφάνωση

Στοῦ γαμπροῦ εἶνε ἔτοιμοι, ὁ κουμπάρος μὲ τοὺς καλεσμένους θὰ πᾶνε νὰ πάρνε τὸν παπᾶ μὲ τὴ μουσικὴ καὶ πᾶνε στοῦ γαμπροῦ κ' ἀπ' ἐκεῖ ξεκινοῦνε νὰ πάρνε τὴ νύφη.

1) Τὸ ἄνοιγμα λαμποῦ.

2) Ὅταν ἦταν ἀνάγκη νὰ πάγη κάπου τὸ ἔσχιζε μὲ τὸ μαχαίρι.

3) Εἶδος ἀνδρικοῦ παντελονιοῦ μὲ σγουρὴ σέλα, ἐφαρμοστὸ στὰ πόδια καὶ κούμπωνε μὲ κόπτους.

4) Τραπεζομάνδηλο.

5) Νὰ παντρευθοῦν.

Μπροστά ἡ μουσική καὶ τὸ σινὶ τοῦ κουμπάρου μὲ τὶς λαμπάδες 1), τὰ στέφανα καὶ τὸ στεφανοπᾶν' ἀνοιγμένο νὰ κρέμουντ' οἱ ἄκρες.

Ὁ σύντεκνος βαστάει τὸ γαμπρό, στὸ πλάγ' ὁ πατέρας, ἡ μητέρα, ἡ συντέκνισα ἂν εἶνε παντρεμένος, τ' ἀδέλφια, οἱ συγγενεῖς καὶ πίσ' ὄλο τὸ ψῦχι, πρῶτα τοῦ κουμπάρου καὶ ὕστερα τοῦ γαμπροῦ, μπρὸς οἱ ἄντρες καὶ πίσ' οἱ γυναῖκες.

Ὅλοι στέκονται στὴν αὐλὴ τῆς νύφης καὶ ὄξω πὸ τὴν πόρτα θὰ κερασθοῦνε, οἱ ἄντρες κρασί, οἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδιά γλυκό 2), πᾶν' θ' ἀνέβ' μόνη ὁ γαμπρὸς μὲ τὸ σύντεκνο καὶ τὴ συντέκνισα. Ἡ κάμαρα εἶνε γιομάτη γυναῖκες καὶ κορίτσια, ἡ νύφη κάθεται στὴ γωνιά τοῦ μιντεριοῦ πᾶν' στὸ скаμνὶ λυπημέν' μὲ τὰ μάτια κάτ'.

Μιά θειά της, γιὰ συγγενῆς ὅταν μπαίν' ὁ γαμπρὸς τὴ λέγει :

«Τράβα νύφη, τὸ πόδι σου καὶ θὰ σὲ πατήσ' ὁ γαμπρὸς».

Ἡ νύφη τὸ τραβίει καὶ ὁ γαμπρὸς τὴ σταυρώνει τρεῖς φορὲς μὲ δαχτυλίδι καὶ φλουρί, καὶ τ' ἀφίν' στὸ γόνα της. Τὸ δαχτυλίδ' περνάει στὸ χέρ' της ἡ νύφη καὶ τὸ φλουρί δίν' στὴ μητέρα της.

Τὰ παιγνίδια παίζνε λυπητερά τὸ σκοπὸ τῆς νύφης. Δυὸ συγγενικά κορίτσια 3) τὴν πιάνε κάτ' πὸ τὶς μασχάλες καὶ τὴ κατεβάζνε. Τότε τὴν πιάν' ὁ ἀδελφὸς της, γιὰ δυὸ συγγενικά παλληῖρια καὶ ἅμα βγοῦνε πὸ τὴν ξώπορτα τὴν γυροῦνε ν' ἀποχαρῆσι τὸ πατρικὸ σπιτί. Σκίβ' ἡ νύφη τὸ κεφάλι καὶ στέκεται, ὁ πατέρας πὸ τὸ παράθυρο θὰ τὴν λυχνιάσει 4), ρίξι καὶ μὲ παράδες θὰ τὴν ἀσημῶσ'.

Μαργαριτάει ἔσπειρα κόρη μ' στὸ ριζικό σου
καὶ φυτόρῳσε καὶ ἔγινε στὸ μπῶϊ τὸ δικό σου.

Ἡ νύφη μὲ κλειστά μάτια μόλις προχωρεῖ, τὴν συμβούλευσαν τέσσερες

1) Ὅταν οἱ λαμπάδες τῆς χαρᾶς ἔχνε μεγάλο φωτὶλὶ τὸ κόφτ' ἡ μητέρα ἢ ἡ ἀδελφὴ τῆς νύφης, ἂν δὲν ἔχει, μιὰ συγγενῆς της καὶ τὸ βάζει κάτ' ἀπὸ τὴν Ἅγια Τράπεζα. Μ' αὐτὸ μπορούνε νὰ κάνε μάγια καὶ ν' ἀμποδέουνε. Ὅ,τι θέλνε τοὺς κάβουνε οἱ ἔχθροὶ καὶ μὲ τὰ ξουριδία πού ξουραφίζνε τὸν γαμπρό καὶ ἂν πάρουν χῶμα ἀπὸ τὴν πατησιὰ πού πάτσε ὁ γαμπρὸς.

2) Γλυκό τῆς κουταλιάς.

3) Στὰ πῶ περασμένα χρόνια τὰ κορίτσια δὲ πήγαιναν στὴν ἐκκλησία, ἀφοῦ ἔδιναν τὴν προῖκα θεὸ νὰ πᾶνε σὲ σπιτίσιν κονιά στὴν ἐκκλησία, καὶ ἀπὸ τὰ ποραθύρια συγγιάνιζαν. Μαζὺ πήγαιναν μόνη οἱ γυναῖκες μὲ τὶς ἄντροι τους. Ἀκόμα καὶ τοῦ σπιτιοῦ τὰ κορίτσια τὴν νύχτα δὲν ἔμνισκαν στὸ σπιτί πού θεὸ νὰ κοιμηθῆ ὁ γαμπρὸς μὲ τὴ νύφη.

4) Ραίνει.

φορὲς θὰ χτυπάει τὸ νταβουλί καὶ μιὰ νὰ σηκώνει τὸ πόδι, καταντάει νὰ κáινε τρεῖς καὶ τέσσερες ὥρες γιὰ νὰ πάνε στὴν ἐκκλησία, δρόμο μόλις τέταρτου τῆς ὥρας. Κάθε λίγο σταματοῦνε καὶ κερνοῦντ' ἀπὸ τὰ σπίτια, τοὺς ραίνουν ρίξι κι' ὄλο τὸ χωριὸ εἶνε στὸ πόδι.

Νύφη μου, ποιὸς ἐστόλισε αὐτὸ τὸ νυφοστόλι ;
ἢ Παναγία κι' ὁ Χριστὸς κ' οἱ δώδεκ' ἀποστόλοι.

Ὅταν φθάσανε στὴν ἐκκλησιὰ 1) τὰ παιγνίδια σωπαῖνε.

Ἡ νύφ' ἔστειλε στὴν ἐκκλησιὰ σαράντα πηχόπλα 2) πανὶ καὶ ἰῶστροσαν ἀπ' τὴν πόρτα ὡς ἐκεῖ ποὺ θὰ στεφανωθῆ, ἔστειλε καὶ τὴν πὸ καλὴ μαξιλάρα νὰ πατήσνε τὴν ὥρα ποὺ θὰ στεφανωθοῦνε. Τὸ βράδυ αὐτῆνα θὰ βάλνε στὸ στρώμα ποὺ θὰ κοιμηθοῦνε. Μιὰ γυναῖκα συγγενικὰ τοῦ γαμπροῦ πηγαίνει στὴν ἐκκλησιὰ ἕνα κολλικόπλο, λίγα κουφέτα 3), ἕνα μπουκάλι κρασί, ἕνα εὔκαιρο ποτήρι κ' ἕνα μανιῆλι γιὰ τὸν παπᾶ καὶ τ' ἀφίν' κάτ' πὸ τὸ τρισκέλι.

Ὁ παπᾶς μὲ ψιλομυδιές, ψάλλοντας τὸ Ἄξιον ἐστί μακαρίζειν σὲ τὴν Θεοτόκον, θὰ πάρει τὸν γαμπρὸν πὸ τὸ χέρι καὶ θὰ τὸν βάλει νὰ σταθῆ μέσα στὸ χορὸ, μετὰ, θὰ πάρει τὴ νύφη νὰ τὴν βάλῃ πλάγι στὸ γαμπρὸ κι' ὁ κόσμος γεμίζει τὴν ἐκκλησιὰ.

Στὰ στεφάνωματα ἢ συντέκνη ρίχνει τὸ στεφανοπάρι στοὺς ὄμους τοῦ γαμπροῦ καὶ τῆς νύφης. Ὁρμίνεψαν 4) τὴ νύφη στὴ στεφάνωση νὰ πατήσῃ λίγο τὸ πόδι τοῦ γαμπροῦ γιὰ νὰ περναῖ ὁ λόγος τῆς, νὰ τὴν τιμᾷ καὶ νὰ τὴν ἀκούῃ.

Ἀπ' τὸ κολλικόπλο ὁ παπᾶς θὰ βγάλ' ἕψωμα θὰ τὸ ρίξει μέσα στὸ ποτήρι τὸ κρασί καὶ θὰ δόσ' νὰ πιῇ ὁ γαμπρός, ἢ ἡ νύφη κι' ὁ κουμπάρος. Ὁ σύντεκνος ἀφοῦ πιεῖ τὸ ρίχνει πίσω τ' καὶ τὸ σπάνει· σιὰ τελευταῖα ἰῶδινε στὸν παπᾶ καὶ κεῖνος ἰῶσπανε.

1) Ἡ στεφάνωση γίνονταν πάντοτε στὴν ἐκκλησιὰ ἐκτὸς τῆς κλειμένης, ποὺ τὴν ἔκλειπε ὁ γαμπρός καὶ τὴν πῆρε χωρὶς τὸ θελημα ἀπ' τὶς γονιοὶ τῆς καὶ τῆς χήρας ποὺ γίνονταν πάντοτε στὸ σπίτι καὶ νύχτα. Ὅταν ἡ χήρα ξαναπαντρευθεῖ δὲ βάζει ἀέρα καὶ κωλάντα στὸ κεφάλι, τὰ στέφανα εἶνε πενιχρά καὶ δὲ διαβάζνε ὅλα τὰ γράμματα (τὶς εὐχές). Ὅταν ὁ παπᾶς πεῖ τὸ «Εὐλογημένη ἢ Βασιλεῖα» γυρνάει καὶ τὸ λέγει στὸ τρισκέλι κι' ὄχι ὅπως τὸ λέγ' ἀνάμεσα στὸ γαμπρὸ καὶ στὴ νύφη ὅταν γιὰ πρώτη φορὰ παντρεύεται ἢ νύφη.

2) Πήχες. Στὴν φαντικὴ τὸ πηχόπλο εἶνε πῆχυν καὶ ἡ πῆχυν μιάμιση πῆχυν.

3) Ἀπὸ τὰ κουφέτα τῆς χαρᾶς τῆς ἐκκλησίας τὰ κορίτσια πέρνε καὶ βάζνε τρία τὴ νύχτα κάτ' ἀπὸ τὸ προσκέφαλο καὶ θὰ ὀγιῶνε στὸν ἕπνο τους πῖονα θὰ πέρνε ἄντρα.

4) Ἄν δὲ πατήσῃ τὸ πόδι τ' τότε πέρν' ἀπὸ πᾶν' του μιὰ κλωστήσια καὶ τὴ φορεῖ σὰ φυλαχτό.

Στὸ Ἡσαΐα χόρευε, ραίνει τὸ γαμπρὸ καὶ τὴ νύφη μὲ δεκάρες καὶ στάρι γιὰ νὰ εὐτυχίσει, ρίζι γιὰ νὰ ριζῶσει, μαῦρες σταπίδες γιὰ νὰ κάνει παιδιά μ' ἑληές καὶ γίνε ἔμορφα, κουφέτα γιὰ νὰ ζοῦνε γλυκεῖα ζωή. Ὑστερα θὰ φιλήσει τὰ στέφανα πρῶτ' ὁ πατέρας, ἡ μητέρα, τ' ἀδέλφια καὶ τὸ κατόπ' ὅλ' οἱ συγγενεῖς, κ' ὅλ' οἱ δικοί.

Τὴν ὥρα ποῦ στεφανοφιλοῦσαν, ὁ παπᾶς εἶχε δίσκο στὸ τρισκέλι κ' ὁ καθένας μετὰ τὸ στεφανοφίλημα ἔρριχνε στὸ δίσκο δεκάρα ¹⁾ εἰκοσάρα ²⁾, γιὰ γρόσ'.

Ὅταν ὁ κουμπάρος ἦτανε χουβαρδᾶς ³⁾ ἔδινε τὸν παπᾶ ἑκατὸ γρόσια καὶ τότε δὲν ἔβγαζε δίσκο.

Μόλις τελειῶσ' ἡ στεφάνωση τὰ παλληκάρια ρίχνε ὄξω πὸ τὴν ἐκκλησία τουφεκιές, κ' ἡ μουσικὴ ἀρχινίζ' καὶ προχωρεῖ σιγὰ σιγὰ.

Ἡ νύφη ἀκουμπάει στὸ μπράτσο τοῦ γαμπροῦ ⁴⁾ καὶ πὸ τ' ἄλλο ἡ συντέκνη καὶ βγαίνει πὸ τὴν ἐκκλησία, ὁ σύντεκνος οἱ συμπεθέρ' κ' ὅλ' οἱ καλεσμένοι. Ὅταν δὲν ἔχνε παιχνίδια ποῦ εἶναι πολὺ σπάνιο τότες ὁ παπᾶς πᾶνει τὸν γαμπρὸ κ' ἡ κουμπάρα τὴ νύφη, ὁ ψάλτης μπροστὰ καὶ μὲ ψαλμοῦδιές πάνε στὸ σπίτι τοῦ γαμπροῦ, ὁ παπᾶς ἀφοῦ κερασθεῖ φεύγει κ' ὅταν ἔχνε μουσικὴ πηγαίνει ὑστερα γὰ τοὺς εὐγηθῆ καὶ νὰ κερασθῆ.

Τὸ πάρσιμο τῆς προίκα

Τὴν ὥρα ποῦ γίνονται τὰ στεφανώματα τὰ παλληκάρια πέρνουνε ⁵⁾ τὴν μουσικὴ καὶ πάνε στὸ σπίτι τῆς νύφης νὰ πάρουνε τὴν προίκα μὲ τὸ βωδάμαξο. Τὰ κορίτσια μαζεύνε τὰ φουστάνια, τὶς ἀλλαξιές, τὰ μποχταλίκια, τὰ μαντηλώματα καὶ τὰ βάζνε μέσα στὸ βαμμένο πράσινο κυπαρισσένιο ⁶⁾ σεντοῦκι. Ὅταν τὰ παλληκάρια ἔφθασαν σιτῆς νύφης διὰ κορίτσια εἶνε καθισμένα πάνω στὸ σεντοῦκι, τὰ παλληκάρια θὰ δόσει τὰ κορίτσια ριγὰλο παράδες, τότε θὰ σηκωθοῦνε καὶ θὰ δόσει τὸ κλειδί καὶ μαζὺ πὸ ἓνα μαντήλι.

1) Νόμισμα, δέκα παράδες.

2) Νόμισμα εἰκοσι παράδες.

3) Α. Τ. Ἄνοιχτοχέρης.

4) Στὰ πρὶο περασμένα χρόνια εἶχαν ντροπὴ νὰ πιάσ' ἡ νύφη τὸ μπράτσο τοῦ γαμπροῦ, τὸν γαμπρὸ βαστοῦσε μπράτσο ὁ κουμπάρος καὶ τὴ νύφη ἡ κουμπάρα κ' ἡ ἀνδραδέλφη, ὄχι κορίτσι, παντρεμένη.

5) Ἄν πάγει σὸ γαμπρός ὁ γαμπρός τότε ἡ προίκα μνίσκει στολισμένη σιτῆς νύφης τὸ σπίτι τρεῖς μέρες.

6) Τελευταῖα ἀντὶ ἀπὸ κυπαρίσσι τὸ ἔκαμαν ἀπὸ καρδιά.

Τὴν προῖκα στολίζε ἐμορφα ἀπὸν στό ἀμάξι, μπρὸς στὸν ἀμαξᾶ βά-
ζνε τὸ σεντοῦκι, πὸ πίσω τὰ μιντέρια, τὶς βραγιές, τὶς μαξιλάρες τοῦ τοί-
χου, τὰ στρώματα, τὶς σιλτέδες, τὰ παπλώματα, τὶς μαξιλάρες καὶ τὰ μαξιλά-
ρια τοῦ κεφαλιοῦ, τὰ μαξιλάρια τοῦ τοίχου.

Δυὸ παλληκάρια θὰ καθίσανε πάνω στὸ σεντοῦκι, μιὰ γυναῖκα σπιτι-
κιὰ τῆς νύφης θὰ κρεμάσ' ἀπὸνα μαντῆλι στὶς ζεῖλες ποὺ ἔχνε κουδούνια
καὶ προπομαχοῦνε.

Μπρὸς ἡ μουσική, κατόπι τὸ βωδάμαξο παραφοριωμένο, πάνω εἶναι ἡ
μαλάθρα 1) μὲ τὰ παπούτσια ποὺ τὴν ἔστελνε ὁ γαμπρὸς ποὺ ἦταν ἀρραβω-
νιασμένοι καὶ τὰ μπακιρικά 2), ἕνα παιδί καθισμένο πὸν στὴ προῖκα φυλά-
γει νὰ μὴ πέσνε.

Στὰ πῶ περασμένα χρόνια οἱ φίλοι τοῦ γαμπροῦ κορβαλοῦσαν 3) ὄλη
τὴ προῖκα μὲ τὰ χέρια ὡς καὶ τὸ σεντοῦκι.

Ὅταν φθάσανε στὸ σπίτι τοῦ γαμπροῦ τὰ παλληκάρια δὲν ἀφίνε νὰ
τὴν κατεβάσανε ἀν δὲν τοὺς δόσανε δῶρο. Ὅστερα πέρανε τὰ παιχίδια καὶ
πάνε στὴν ἐκκλησία. Τὴν προῖκα θὰ στολίσανε στὸ σπίτι τοῦ γαμπροῦ.

Ἡ νύφη καὶ ὁ γαμπρός.

* Ἀσπρο σταφύλι σαζακι καὶ κόκκινο κεράσι

τ' ἀντρόγυνο ποὺ ἔγινε νὰ ζήσει νὰ γεράση.

* Ἀνοίχτε πόρτα τοῦ γαμπροῦ, πόρτα τῆς μαυρομάτας

νᾶμπ' ὁ γαμπρὸς μὲ τσόχινα κ' ἡ νύφη μὲ κνικάτα.

'Ἀπ' τὰ παράθυρα τοὺς ἔρραναν μὲ ρίζι, στάρι καὶ λεβάντες. Ὅταν
φθάσανε στὸ σπίτι τοῦ γαμπροῦ ἡ νύφη θὰ σταθῆ ὄξω ἀπ' τὴ πόρτα μὲ
τὸ πλῆθος, ὁ γαμπρὸς θ' ἀνέβει κ' ἀπ' τὸ παράθυρο θὰ τὴν ἀσημώση μὲ
ποράδες καὶ μαζὺν θὰ ρίξῃ ρίζι καὶ μαῦρες σταπίδες.

Ἡ πεθερά, γιὰ μιὰ ἡλικιωμένη συγγενῆς τοῦ γαμπροῦ θὰ δόσ' στὴ νύφη
μὲ τσόχια κροσὶ μὲ τὶς τρεῖς κ' ἕνα ψωμί νὰ τὰ βάλῃ κάτω πὸ τὶς μασχάλες
τῆς. Στὸ κατώφλι βάζνε προβιά ἄσπρη καὶ πὸ πάνω μπαλτά, γιὰ ἕνι, γιὰ νὰ
γίνε σιδερένιοι, ὁ γαμπρὸς κ' ἡ νύφη θὰ τὰ πατήσανε μὲ τὸ δεξιὸ πόδι καὶ θὰ
μποῦνε στὸ σπίτι. Βάζνε τὴν ἄσπρη προβιά γιὰ νὰ γεράσανε καὶ γίνε τὰ
μαλλιά τους ἄσπρα σὰν τὴ προβιά, τὸ ψωμί καὶ τὸ κροσὶ νὰ ἔχνε τὴν εὐ-

1) Πανέρι ὄχι ἀπὸ τὰ κοινὰ τῆς πλύσης, ἦταν καμωμένο ἀπὸ ψιλὸ καλάμι, τὰ
ἔφερναν ἀπὸ τὴν Ἀδριανούπολι καὶ γι' αὐτὸ τὰ ἔλεγαν καὶ ἐντρενελίδικα (Ἐντερνε-
τουρκ. ἢ Ἀδριανούπολη).

2) Λ. τ. Τὰ μπιγκρικά σχευή' ἄλλοτε ἦταν ὅλα ἀπὸ χαλκὸ (μπακιρί).

3) Στὴν Ἐδέσσα καὶ τὴν ἰστανβούλη γίνεται.

τυχία σπίτ' τους. Ἄλλοτε ἀντὶ ψωμί καὶ κρασί μιὰ συγγενικὰ γυναῖκα βάζει πάνω στὰ στήθια τῆς νύφης τρία ψωμιὰ κ' ἡ νύφη τὰ βασιάει μὲ τὰ δύο τῆς χέρια ὡς ποὺ νὰ καθίσ'. Ἡ ἴδια γυναῖκα τὰ πέρνει καὶ θὰ τὰ φάνε τὸ βράδυ.

Κάτ' στὴ πόρτα ἡ ἴδια γυναῖκα ἔχ' ἕξ κουφέτα, βάζ' ἀπὸ τρία στὸ στόμα τοῦ γαμπροῦ καὶ τῆς νύφης, τοὺς ὀρμηγεύει νὰ μὴ τὰ φάνε, τοῦ γαμπροῦ θὰ τὰ πάρει καὶ θὰ τὰ βάλει στὸ στόμα τῆς νύφης καὶ τῆς νύφης στοῦ γαμπροῦ γιὰ νὰ καλοπερνοῦνε καὶ νὰ μὴν ἔχνε γλωσσοφαγιά.

Ὁ γαμπρὸς πηγαίνει τὴ νύφη στὴ καλὴ κάμαρα καὶ θὰ καθίσει στὴ μέσ' τοῦ μιντεριοῦ, δεξιὰ ὁ γαμπρὸς κ' ἀριστερὰ ἡ νύφη, οἱ λομπάδες καίνε μπροστά τους σὲ καντηλιέρια¹⁾ ὡς τὴ νύχτα καὶ τὰ στέφαια ἀφίνε πάνω στὴ γιουκιὰ. Οἱ γυναῖκες θὰ καθίσει στὴν ἴδια κάμαρα κ' οἱ ἄντροι ἔξωρα. Ὁ παπᾶς θὰ διαβάσ' εὐχὲς στὶς λαμπάδες θὰ τοὺς εὐχηθεῖ νὰ ζῆσνε ἀγαπημέν' ν' ἀκοῦνε ὁ ἓνας τὸν ἄλλο, θὰ τὸν κερᾶσει καὶ θὰ φύγ'. Ἐν' ἀγόρι θὰ βάλει στὴν ἀγκαλιὰ τῆς νύφης ἓνα μωρό, ἡ νύφη θὰ βγάλ' ἀπ' τὸν κόρφο τῆς ἓνα μεταξωτὸ μαντήλι νὰ τὸ δόσ' στ' ἀγόρι, ὅστερα αὐτὸ θὰ τὸ βάλει στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ γαμπροῦ κ' ὁ γαμπρὸς θὰ τὸ δόσ' παραδες. Οἱ συγγενεῖς τοῦ γαμπροῦ ὀλοχαροὶ ποὺ πέρνε τὴ νύφη πειράζνε τοὺς συμπέθερους.

Ἐπήραμε, ἐπήραμε, νυφίτσα στολισμένη

Ἄιντε καὶ ἀφίσαμε κατὸῦδια²⁾ τοιμπλιασμένα.

Τὸ νυφροστόλι³⁾, τὸν πατέρα τῆς νύφης, τὴν μητέρα, τ' ἀδέλφια, τοὺς συγγενεῖς κ' ὄλους τοὺς καλεσμένους τῆς νύφης θὰ τοὺς κερᾶσει. Τὰ παιχνίδια θὰ τοὺς πᾶνε στὰ σπίτ' τους καὶ θὰ γυρίσει στοῦ γαμπροῦ.

Ὁ χορὸς στοῦ γαμπροῦ τὸ σπίτι

Θὰ μοιράσει κουφέτα καὶ θὰ κερᾶσει τοὺς καλεσμένους κρασί, τὸ πίνε κ' εὐχιοῦνται τὸν γαμπρὸ καὶ τὴ νύφη νὰ ζῆσνε νὰ γεράσει, στερεωμένοι νάναι, τέλη ἀγαθὰ νᾶχνε, εὐτυχισμέν' νάναι. Στὸν πατέρα καὶ στὴ μητέρα, νὰ τοὺς χαίρουνται, ἂν ἔχνε κ' ἄλλα παιδιά ἐλεύθερα τοὺς εὐχιοῦνται καὶ στὰ πεδέλοιπα.

1) Στὴ προῖκα πάντοτε θὰ εἶχανε καὶ δύο καντηλιέρια.

2) Μικρὲς γάτες, λένε τοὺς συγγενεῖς τῆς νύφης περιπαιχτικά.

3) Οἱ προσκαλεσμένοι πὸ τὸ μέρος τῆς νύφης.

Οἱ παιχιδιάτοροι παίζνε καὶ τραγουθοῦνε.

Νὰ ζήσ' ἡ νύφη κι' ὁ γαμπρός, νὰ ζήση κι' ὁ κουμπάρος
νὰ ζήσουν οἱ συμπέθεροι νὰ κάμουν κι' ἄλλους γάμους.
Ἐμορφα πὺν τεριάσατε τὰ δυό σας ἕνα μπόγι
σὰν τὰ κυπαρισσόδεντρα ποῦναι σιὸ περιβόλι.
Γαμπρός μοιάζει ἀετὸς κ' ἡ νύφη περισσότερα
νὰ ζήσουν καὶ νὰ χαίρουνται τὴ νύχτα καὶ τὴ μέρα.

Ἡ συντέκνη θὰ σηκώσ' τὴν νύφη νὰ χορέψνε τὸ χορὸ τῆς νύφης, ἡ
νύφη σέρνει τὸ συρτὸ καὶ τὴ συντέκνη πιάνε κοπέλες καὶ κορίτσια.

Ὅσες χαρὲς κι' ἂν ἔτρεξα δὲν εἶδα τέτοια νύφη
πῶχει τὸν ἥλιο πρόσωπο καὶ τὸ φεγγάρι στήθη.
Σὺ εἶσαι νυφοπούλα μου, κορώνα τοῦ λεβάντη
ἀφρὸς τοῦ μαργαριταριοῦ κι' ἀτίμητο διαμάντι.
Γαλάζια πέτρα τοῦ γυαλοῦ καὶ διαμαντένια δόξα
καντῆλα τῆς μητροπόλης εἶναι ἡ νύφ' ἀπόφα.
Νύφη μου καλοσοῦσικη, νύφη μου, νὰ γεράσης
Νύφη μου μὲ τὸ νεὸ σου ὄρατι νὰ περάσης
Ποιὸς ἦταν ὁ προξενητὴς ποὺ νέβηκε στὴ σκάλα
καὶ διάλεξε καὶ πῆρε τὴν κόρη τὴν σουλτάνα.

Ἄν ἡ νύφη εἶναι μοναχοκόρη.

Χόρεψε χαυδεμένη μου, μαλαματένια βοῦλα,
νὰ σὲ χαρῆ ἡ μάννα σου πὺν σ' ἔχει μοναχοῦλα.

Ὁ κουμπάρος θὰ δόσ' πάσο 1) στὶς παιχιδιάτοροι κι' ὁ γαμπρός.

Χορεύουμε τὸν κῦρ γαμπρὸ μὲ δόξα μὲ καμάρι
νὰ τὸν χαροῦνε οἱ γονιοὶ κ' ἡ νειὰ πὺν θὰ τὸν πάρει.

Ὁ σύντεκνος σηκώνει τὸν γαμπρό, σηκόνονται καὶ τὰ παλληκάρια, ὁ
γαμπρὸς σέρνει τὸν χορὸ.

Λεβέντης εἶσαι μάτια μου, λεβέντικα χορεύεις,
λεβέντικα πατεῖς στὴ γῆ καὶ κορνιαχτὸ δὲν πέρνεις.
Σήκω γαμπρέ, τὸ χέρι σου καὶ κάνε τὸ σταυρὸ σου
καὶ παρακάλιε τὸ θεὸ νὰ ζῆ τὸ στέφανό σου.

1) Τὸ φιλοδώρημα πὺν δίνουν οἱ χορευτᾶδες στοὺς μουσικοὺς.

Γαμπρέ, μὴ λυπηθεῖς φλουριά κάμ' ἓνα κλουβάκι
καὶ βάλε τήνε νερόνυφη ποῦ ναι κοπελουδάκι.
Σύντεκνε, ποῦ στεφάνωσες κι' ἔβαλες στεφάνι
νὰ σ' ἀξιώσης ὁ Θεὸς νὰ βάλῃς καὶ τὸ λάδι.
Σύντεκνε, ποῦ στεφάνωσες τὰ δύο κυπαρίσσια
νὰ σ' ἀξιώσῃ ὁ Θεὸς νὰ λήθῃς καὶ στὰ βαφίσια ¹⁾.
Κουμπάρε ποῦ στεφάνωσες καὶ εἶσαι δίχως ταῖρι.
νὰ σ' ἀξιώσῃ ὁ Θεὸς νὰ βρῆς καὶ σὺ τὸ ταῖρι.
'Ἡ νύφ' εἶνε γαρύφαλο, γαμπρὸς γαρυφαλάκι
μ' ἀλήθεια κι' ἢ κουμπάρα μας μιὰ ράμνα ²⁾ γιασεμάκι

Ὁ χορὸς καὶ τὰ τραγούδια βαστοῦνε ὡς τὸ βράδυ, οἱ περισσότεροὶ
φεύγουνε γιὰ νὰ λήθουνε τὴ νύχτα στὸ τραπέζ'. Τὰ παιχτῆδια θὰ πάνε τὸν
κουμπάρο τὴν κουμπάρα καὶ τὸ δικό τους ψύχι στὸ σπίτι τους καὶ θὰ γυρίσῃνε.
Τὸ βραδ' ~~πᾶ~~ τρία τέσσερα παλληκάρια καὶ τέσσερες ³⁾ πέντε γυναῖκες μὲ τ'
ὄργανα μπρός, θὰ πάνε νὰ προσκαλέσῃνε τὸ σύντεκνο καὶ τὴ συντέκνισα στὸ
φαγί. Ἐνα παλληκάρι βαστάει τὸ ~~μπουκαλί~~ με κρασί καὶ κερνάει ὅποια
δγ.οῦνε στὸ δρόμο, πίνε με τὸ ~~μπουκαλί~~ καὶ εὐκιοῦνται γιὰ τοὺς νιόπαν-
τροὺς νὰ ζῆσανε νὰ γεράσῃνε, στερεγωμέν' ~~λάνα~~, στὰ παλληκάρια καὶ στὰ
δικά τους καὶ στὶς χαρὲς τους.

Ὁ κουμπάρος ἔχ' τις εἰτοιμασίες του, μεσα σὲ σινὶ εἶνε μιὰ μεγάλη
κουλλίκα, ὄρνιθα κοκκινιστή, ρίζι, πιλάφι, ριζόγαλο καὶ τὰ πάνε στοῦ γαμ-
προῦ. Ἐκεῖ γυναῖκες συγγενεῖς μαγέρεψαν τὰ φαγιά, ὄρνιθες κοκκινιστές,
κρέας μὲ τις πατάτες, κρέας μὲ τὸ σέλινο, κρέας μὲ τὸ δαμάσκηνο, πιλάφι,
ριζόγαλο. Ἡ συντέκνισα θὰ φάει ξέχωρα μὲ τις καλεσμένες τῆς κ' ἢ νύφη
στέκεται στὸ μιντέρι. Ὁ σύντεκνος σ' ἄλλ' κάμαρα τρώγει μὲ τοὺς καλε-
σμένους του κ' ὁ γαμπρὸς στέκεται στὸ μιντέρι. Ὅταν ὁ κουμπάρος πιεῖ
κρασί ὁ γαμπρὸς θὰ σταθεῖ στὸνα πόδι. Ὅστερα θὰ φάνε ὁ πατέρας, ἢ
μητέρα κ' οἱ συγγενεῖς. Τὸ κατόπ' ὁ γαμπρὸς μοναχὸς μὲ τὴ νύφη στὸ
τραπέζ' ἔχνε ὄρνιθα παραγεμιστή, ὁ γαμπρὸς θὰ τὴν σχίσ' στη μέσ' καὶ
θὰ τὴν φάνε δίχως ψωμί. Γαμπρὸς καὶ νύφη τὴν Κυριακὴ δὲ βάζνε βοῦ-
κα ψωμί στὸ στόμα. Ἀφοῦ φάνε ἢ συντέκνισα θὰ χορέψ' τὴ νύφη.

Κουμπάρα, ποῦ στεφάνωσες μὲ τὴν πολλὴ χαρά
νὰ σ' ἀξιώσῃ ὁ Θεὸς νὰσαι καὶ στὰ παιδιά.

1) Ὅποιοι στεφάνωσ' θὰ βαπτίσῃ τὸ πρῶτο παιδί γιὰ νὰ λυθοῦνε τὰ χέρια τ'
ποῦ ὡς τότε εἶνε δεμένα.

2) Γιασεμά πολλά περασμένα σὲ τσακνάκι (ξυλαράκι).

Σ' ὄλες τις χαρὲς ἐπῆγα	νᾶν' οἱ καλεσμένοι ὄλοι
τέτοι' ἀντρόγυνο δὲν εἶδα,	ἕνας, ἕνας δισλεγμένοι
νᾶν' ἡ νύφη περιστέρι,	νᾶν' τὰ παλληκάρια ὄλα
κι' ὁ γαμπρὸς χρυσὸ ξεφτέρι,	σᾶν τὰ λεοντάρια
νᾶν' ἡ κουμπάρα	νᾶν' καὶ τὰ κορίτσια ὄλα
σᾶν δλόχρυση λαμπάδα	ἔμορφα σᾶν κυπαρύσσια.

Ἔστερα ὁ κουμπάρος θὰ χορέψ' τὸ γαμπρό.

Γαμπρέ μου, γὰ τὴ χαίρεσαι κ' ἡ νύφ' εἶναι δική σου
γιατὶ τὴν στεφανώθηκες κατὰ τὴ θέλησή σου.

Ὁ πεθερὸς θὰ σηκώσ' τὴ νύφη νὰ χορέψῃ, πὸ τὸνα μέρος θὰ τὴν
πιάνει ὁ σύντεκνος καὶ πὸ τ' ἄλλο ὁ γαμπρός.

Οἱ παιχιδιάρτοι τραγουδοῦνε κ' ὄλο τοὺς διγὲ πάσα.

Γαμπρὸς εἶναι τὸ κάτεργο κ' ἡ νύφη ἡ φρεγάδα
κουμπάρος καπετὰν πάσας πού σέρνει τὴν ἀομάδα.
Χορεύ' ἡ νύφη κ' ὁ γαμπρός, χορεύ' τὸ γαμπροστόλι
νὰ τίς ἀξιώσῃ ὁ Θεὸς νὰ παντρευτοῦνε ὄλοι.
Ἄσε τὸ μαντηλάκι καὶ πιᾶσε τὸ χερί της
κι' ὁ κόσμος τὸ γνωρίζει πὸ εἶσαι ταῖρί της.

Ἄφοῦ χορέψνε μαζὺ τὸ χορὸ ὁ γαμπρὸς κ' ἡ νύφη θὰ βγάλνε τ' ἀση-
μώματα πὸ τίς κάλτσες. Τίς γυναῖκες κερνοῦνε ὀπωρικά μέσα σὲ δίσκο,
σταπίδες, φουντούκια, ἀμύγδαλα, καρύδια, μῆλα, πορτοκάλια· στοὺς ἄντρες
κρασί. Ὅσο περνᾶει ἡ ὥρα τὰ κεράσματα γίνονται πὸ συχνά, οἱ παιχιδιάρ-
τοροι παίζνε πεταχτοῦς σκοπούς, ὁ χορὸς ἀνάφτ', ὁ συρτὸς γυρνᾶει στὸ
πεταχτὸ χασάπικο καὶ τὰ πάσα πέφτουνε στοὺς παιχιδιάρτες βροχή.

Ἔχεις δυὸ μάτια σᾶν ἐλιές	Τὸ ἐρωτικόν σου βλέμμα
εἶναι γιομάτο μαργιολιές.	μ' ἔκανε νὰ φτύνω αἶμα.
Ἔχεις δυὸ ματάκια μαῦρα	Κλαίω καὶ φωνάζω
ποὺ νὰ τᾶχανες νὰ τᾶβρα.	καὶ γιὰ σὲ ἀναστενάζω.
Τὰ μαλλιά σ' εἶναι πλεγμένα	Σὺ σαι ἥλιος τῆς ἡμέρας
καὶ στὸ σύρμα ντυλιγμένα	τῆς ἀγῆς κρύος ἀέρας.
Τὸ ἐρωτικόν σου πάσο	Σὺ σαι ἥλιος καὶ πυρώνεις
θὰ μὲ κᾶν' τὸν νοῦ μ' νὰ χάσω.	κι' ὄλες τίς καρδιές λαβώνεις.